

זאת ה'תורה

שבת פרשת ויצא תש"פ

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

03	נקודה מעובדת א' זעקת הנפש הבהמית	באיזה עסק הקב"ה משקיע?	06
04	נקודה מעובדת ב' להוולד ולמות כל יום מחדש	מעין גנים דע לומר תודה	26
05	כמה אפשר לסבול? מעלת הנפש הבהמית	ארבע מהפכות שכר בטלה	29
17	"בן חמש שנים ושבעים שנה" התוועדות יום הולדת 75	הסיפור החסידי אדמו"ר האמצעי	32
22	גוף ונשמה בחלום יעקב שפת אמת על הפרשה	מענות ותשובות תשובות הרב לשואלים	34
24	היציאה מהאצילות לבי"ע אור החיים על הפרשה	רמז בפרשה בירורים בחלום עקב	36
25	הניגון החסידי ניגון 439 - רוסטוב	המדור אלדים כליל תפארת	37

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי **ואביטה** היקרים. שבת ויצא כאן ואיתה גליון נוסף, מלא בכל טוב. **מה בגליון?**

נפתח עם **נקודה מעובדת**, והשבוע **פעמיים כי טוב**. בנקודה הראשונה – **זעקת הנפש הבהמית** – נקרא על מאבק הנפשות שבתוכנו ובעיקר על **החידוש והייחודיות של הנפש הבהמית**, שמקרב אותנו לגאולה פרטית וכללית. בנקודה השניה נלמד איך צדיק – וכל אחד יכול להיות צדיק – יכול **להוולד ולמות כל יום מחדש**. משם נעבור לשיעורים ונפתח עם **השיעור המובטח ממוסקבה** לפני כשבועיים – **כמה אפשר לסבול?** – בו יורחב ההסבר על מעלת הנפש הבהמית, על יתרון הנשמות על המלאכים ועל **כח ההסתגלות של הנפש האלקית לעומת חוסר הסבלנות של הנפש הבהמית**. השיעור השני – **"בן חמש שנים ושבעים שנה"** – הוא **התוועדות הרב עם נכדיו** ביום הולדתו ה-75 על הצווי "לך לך" שנאמר לאברהם בגיל 75, עם התבוננות בפסוק "ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן". גם מקומם של אה"ח ושפת אמת על הפרשה לא נפקד. בלימוד **שפת אמת** נלמד על יחס **גוף ונשמה בחלום יעקב**. ובאזה"ח נלמד על **היציאה מהאצילות לבי"ע**. נחתום את חלק השיעורים ב**ניגון חסידי – ניגון 439 מרוסטוב**.

ב**מעין גנים** נקרא על **דע לומר תודה** – על סוגי ההודאה לה', מהנפלאות הגדולות ועד לכל נשימה ונשימה. **בארבע מהפכות** נלמד על **שכר בטלה**, נטילת שכר לבעלי תפקידים תורניים. ב**סיפור החסידי** נקרא על בעל יום ההולדת וההילולא של ט' כסלו והגאולה של י' כסלו – **אדמו"ר האמצעי מליובאוויטש**. ב**מענות ותשובות** נקרא על תחבורה ציבורית בשבת, יציאה מהארץ והודיה לה'. ו**ברמז בפרשה** נקרא על **עבודת הברורים בחלום יעקב**. נחתום עם **המדור לילדים** בו ילמדנו רזי על עבודתו של יעקב – **כליל תפארת**.

ההתוועדות המרכזית של יט כסלו כבר מעבר לפינה, שימו לב למודעה בגב הגליון.

שבת שלום ומבורך,

המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | **עיצוב:** דעה אביחי | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

זעקת הנפש הבהמית

סבל שלא יתוארו, ומכאן נובעת תכונת ההסתגלות של עם סגולה, המתקיים אלפי שנים במצבי-קיצון משתנים, סובל-אך-שורד לנצח ומסתגל לכל מציאות.

אך האם כל כך טוב לסבול? הרבי מליובאוויטש אמר שכדי להביא את הגאולה עלינו לחוש בצער הגלות ולזעוק באמת – מפנימיות הלב, בחוסר סבלנות – "עד מתי?!", כך הסביר רבי בונים מפשיסחא שגאולת מצרים החלה ב"והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים" – רק כשלא תוכלו יותר לסבול את השעבוד תתחיל הגאולה.

חוסר הסבלנות מאפיין דווקא את הבהמה, שכח הסבל שלה מוגבל. בעוד תפקיד הנפש האלקית לראות את הטוב שבכל דבר, 'לפקוח את העינים' ולראות את הגאולה המתקדמת והולכת, תפקיד הנפש הבהמית הוא לדחוק בה – 'כבר אין סבלנות, כבר אי אפשר לסבול! עד מתי?!'.

אותו חוסר-סבלנות משקף כח אלקי עצמי ועצמתי, הנעלה אפילו משרש הנפש האלקית. עם סבלנות אלקית אין סופית לעולם לא היה נברא העולם, הכל היה-הוא-ויהיה בסדר, אך בעצמות ה' יש דחף 'חסר סבלנות' להתגלות – "נתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים". והנפש האלקית יורדת ממקומה העליון והסבלני – "ירידה צורך עליה" – כדי לקבל את אותו דחף דווקא מהנפש הבהמית. דחף זה הוא המניע את כל חוסר השקט של הנפש הבהמית, ממנו נובעת רוב העשיה האנושית, ובקצהו-שיאו הוא המחולל את הזעקה המביאה לגאולה.

שתי נפשות 'תקועות' יחד אצל כל יהודי. האחת, נפש בהמית – גדושת גאווה ומודעות עצמית נפרדת, הגוררות כל מדה רעה בעקבותיהן. השניה, נפש אלקית – "חלק אלוך ממעל ממש", זכה וטהורה. הן צרות-צוררות זו לזו – הנפש האלקית מתגשמת ומתעבה בירידתה לעולם, נגדרת בעל-כרח אחר גחמות הנפש הבהמית, הנפש הבהמית סובלת מהרסן והגבולות שמנסה להטיל עליה הנפש האלקית, וביניהן מטלטל האדם כמפוצל-אישיות. על מה עשה ה' ככה? מה טוב ב'שידוך' הזה?

בדרך כלל מוסבר שהנפש האלקית אינה זקוקה לתיקון, ותכלית ירידתה לעולם היא בירור וזיכון הנפש הבהמית. זהו תהליך אילוף-חינוך קשה ומייסר, אך שכרו בצדו – זיכון הנפש הבהמית עושה לה' יתברך דירה בתחתונים, והוא בוודאי לא יקפח את שכר הנפש האלקית שהתייגעה בענין. ועדיין, ההסבר שהנפש הבהמית אינה תורמת מצדה כלום להרכבה הזו, והנפש האלקית רק מקבלת תשלום הגון על סבלה מ'צד שלישי', נראה לא שלם.

הנפש האלקית בישראל מתייחדת בכח הסבלנות וההסתגלות שלה. מלאך שהיה יורד לעולמנו לא היה סובל אותו, והיה מתמוטט באופן מוחלט. רק הנפש האלקית, הבלתי-מוגבלת, מסוגלת לרדת למציאות נמוכה כזו ולסבול בתוכה בלי לקרוס. כשם שהקב"ה "סובל כל עלמין", גם הנפש היהודית היא בעלת סְבֻלָּת אין סופית – לסבול את הנפש הבהמית, את הגוף החומרי ואת קשיי החיים. מכאן כחם של יהודים פרטיים לעמוד בתנאי

להוולד ולמות כל יום מחדש

בצאתך, שתהא יציאתך מן העולם בלא חטא כביאתך לעולם, ואדרבא, הוא עולה ממצירי העולם "ברכוש גדול". זו המשמעות של מילוי שנות הצדיק מיום ליום, כאשר המזל העליון והמזל התחתון, מזל הירידה של יום ההולדת ומזל העליה של ההסתלקות, מגיעים ליחוד מוחלט (ורמז: **אמלא** היינו **א** בראש ו-**א** בסוף, הלידה והסתלקות, שביניהם **מל** שנות חיים, "ימי שנותינו... שבעים שנה").

אכן, מוסבר בחסידות שלא צריך להמתין לפטירה כדי לזכות לעליה לשמה ירדה הנשמה לעולם. ה"ירידה צורך עליה" נעשית מיניה וביה, בעבודת הנשמה בעולמנו שלנו. לכן, המשמעות הפנימית של "את מספר ימך אמלא" היא יום-יומית: על האדם-הצדיק למלא בתוכו של עבודת ה' מאירה, גלויה ומענגת – בתורה, עבודה וגמילות חסדים – כל יום ויום בחייו.

בכל יום האדם נולד מחדש – הנשמה, שעלתה למרום בשעת השינה, יורדת שוב חדשה ורעננה לגוף – ובסיומו גם מסתלק, מפקיד את רוחו שוב בידי יוצרה (וכמבואר בחסידות, חשבון הנפש שלפני השינה צריך להזכיר את חשבון הנפש של 'סיום היריד', סיום החיים, אלא שבשונה מהחשבון הסופי – כאן יש יום חדש למחרת). אדם ה'מצדיק' את היום, הופך אותו לכדאי ב"ירידה צורך עליה" שהתחוללה בו, הוא צדיק הנוולד ומסתלק באותו יום – בכל יום ויום! – ומחולל בכך יחוד פורה בין שני המזלות, המשפיע שפע רב בכל העולמות.

מהפסוק "את מספר ימך אמלא" דרשו חז"ל כי הקב"ה ממלא את שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש. אמנם, גם בדורות האחרונים היו צדיקים שנולדו והסתלקו באותו יום – דוגמת אדמו"ר האמצעי, שיום ההולדת ויום ההסתלקות שלו חלים בשבת זו (ט' כסלו) – אך רוב הצדיקים המוכרים לנו נולדו והסתלקו בתאריכים שונים. ובכלל, מה ה'עבודה' הנלמדת ממאמר חז"ל עבור כל אחד מ"ועמך כלם צדיקים"?

גם ליום ההולדת וגם ליום ההסתלקות יש 'מזל' מיוחד (מקור המזל כחות לנשמה): ביום ההולדת מאיר "מזל עליון" – התוקף והכח בהם משביעים את הנשמה כאשר היא נשלחת מלמעלה למלא את שליחותה בעולמנו, "משביעין אותו תהי צדיק!". ביום ההסתלקות מאיר "מזל תחתון" – זהו היום בו עולה מלמטה למעלה כללות עבודת האדם, עם כל מה שהוא רכש, בירר ותקן בעולם הזה, ומתברר איזה מזל היה לעולם התחתון שהאדם-הצדיק ירד אליו והעלה אותו למעלה (וגם האדם יכול לאחל לעצמו 'מזל טוב' על מה שרכש בעולם).

בעצם, יום הלידה ויום ההסתלקות מבטאים את ה"ירידה צורך עליה" המגדירה את סוד ירידת הנשמה לעולם – יום ההולדת הוא יום הירידה ויום ההסתלקות הוא יום העליה. אצל צדיק, שזוכה להגשים במלואה את ה"ירידה צורך עליה", אין הפרש וסטיה בין שני הימים – "ברוך אתה בבוך וברוך אתה

כמה אפשר לסבול?

תכלית ירידת הנשמה לגוף – מעלת הנפש הבהמית

קיצור מהלך השיעור

בעוד שיעור מרתק וקיומי על תכלית ירידת הנשמה לגוף, "ירידה צורך עליה", עוסק הרב במה שמוסיפה הנפש הבהמית לנשמה האלקית ולתיקון העולם. **פרק א** מסביר כיצד באמת כל צדיק נולד ומסתלק באותו יום, משום שבכל יום הוא מייחד בעבודתו את 'מזל הלידה' שלו (המזל שנותן לו כח לירידה) עם 'מזל ההסתלקות' שלו (מזל העליה וההעלאה של המציאות כולה). **פרק ב** מלמד כי למלאכים יש גוף דק וזך בעוד לנשמות אין גוף כלל, אך דווקא הנשמות יכולות לרדת לעולם, להתלבש בגוף גשמי ולמלא בו את משימתן (בעוד מלאך היה מתמוטט מירידה כזו). **פרק ג** מעמיק בכח הסבל של הנפש האלקית – כח ההסתגלות של עם סגולה לכל מציאות – ובמעלת הנפש הבהמית שאיננה מסוגלת לסבול והיא מחדשת אצל היהודי את צעקת "עד מתי?!", בה תלויה הגאולה.

גם הולך "מְחִיל אל חֵיל". חֵיל הוא גם חֵיל וגם לשון הצלחה (כמו בפסוק "וישראל עשה חיל") – הוא מצליח בכל מה שהוא עושה. הוא פותח עסק ומצליח, והוא לא מסתפק בהצלחה אחת – הוא מצליח ואז מתחיל עוד משהו ועוד משהו, עוד משימה ועוד עסק. יהודי אוהב גם להתחיל דברים וגם לסיים דברים. יתכן שיותר אוהב להתחיל, לכן הולך **מחיל אל חיל**.

בניגוד למה שחושבים, חיל לא רק מקבל פקודות – חיל יהודי, מחילי בית דוד, הוא חיל מיוחד. עליו להתחיל כל פעם עסק חדש, וגם בעסק הישן יש לו כל פעם רעיון איך לחדש, איך לפתח אותו שיתפשט הלאה יותר ויותר, עד שיתפשט בכל העולם כולו. אנחנו חילים שמקיימים "ילכו מחיל אל חיל יראה

א. מזל של ירידה ומזל של עליה

חילי בית דוד

קודם – כשדברו על חינוך חסידי – שמענו על חינוך חסידים להיות 'קוזאקים' של הרבי. חסידים צריכים להיות חילים. הרבי הרש"ב טבע את הביטוי "חילי בית דוד"^א ("ר"ת חב"ד") – הוא עצמו צאצא של דוד המלך, הרביי הם צאצאים של דוד המלך. חסידים הם חילי בית דוד, וצריך לקבל תודעה זו מהגיל הרך ביותר. כמו שנסביר, לחיל יש גם קבלת עול והוא

נרשם ע"י איתחיל גלעדי. לא מוגה. כ"א חשון תש"פ – ברונא-בולשויא, מוסקבה.

א עפ"י שיחת "כל היוצא למלחמת בית דוד" (ספר השיחות תש"ב עמ' קכו-קמג במהדורת לשה"ק) – ראה מאמר "חילי בית דוד" במלכות ישראל ח"ג.

ב לכל "חיל בית דוד" יש דעת (חושבנא דדין כחושבנא דדין). "חילי [= חן] בית דוד" = 484 = 22 ברבוע = **גוף נשמה** (יחוד הגוף והנשמה, גוף ורוח) = **ענוה שמחה** ("ויספו ענוים בהוי' שמחה". ישעיה כט, יט).

ג תהלים פד, ח.
ד במדבר כד, יח.

ההסתלקות מתגלה שירידתו לעולם היא לצורך עליה, "ירידה צורך עליה"^ח. באמת, בכל יום מתגלה שירידת הצדיק היא צורך עליה, לחבר את העולם לה', לחבר את העליון והתחתון יחד. כשמתגלה שכל כולו של הצדיק הוא "ירידה צורך עליה" זהו חיבור שני המזלות. אם כן, בכל יום מתחברים אצלו יום ההולדת ויום ההסתלקות (אף שאינו ידוע עדיין) – כל יום הוא נולד וגם מסתלק, מעלה-מחבר את הכל לה'.

מזל עליון ומזל תחתון

מאד מענין שבקבלה למזל של יום ההולדת קוראים "מזל עליון" ("נצר חסד"^ט, סוד "צין מזל לישראל", המדה השמינית של יג מדות הרחמים) ולמזל של ההסתלקות קוראים "מזל תחתון" ("ונקה", רמז ליציאה מן העולם נקי, המדה השלש-עשרה מ-יג מדות הרחמים). הייתי חושב ההיפך, כשהוא נולד – יורד לעולם התחתון – זהו מזל תחתון, וכשהוא עולה למעלה, לשמים, זהו מזל עליון. אבל בדיוק הפוך:

הכח שנותנים בירידתה לעולם – כפתיחת ספר התניא, ספר היסוד של החסידות, "משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע"^י, שנותנים לנשמה

אל אלהים בציון" – הולכים מחיל אל חיל עד שנראה את השכינה שורה בציון, בבית המקדש, ועד שבית המקדש יתפשט בכל ירושלים וירושלים בכל ארץ ישראל וארץ ישראל בכל העולם כולו^י.

מזל יום ההולדת ומזל ההסתלקות

כתוב בגמרא^י שהצדיקים הכי גדולים נולדים ומסתלקים מן העולם באותו יום. הדוגמה בחסידות חב"ד היא הרבי האמצעי, הבן של בעל התניא, הרבי הראשון של חב"ד, דוב-בער, שעל שמו נקרא הרבי הרש"ב. הוא נולד ב-ט' כסלו, עוד שבועיים, וגם הסתלק מהעולם באותו יום בדיוק. מי הדוגמה הראשונה? משה רבינו. משה רבינו נולד ב-ז' אדר וגם הסתלק ב-ז' אדר. אבל מה עם כל שאר הצדיקים? אנחנו מכירים הרבה צדיקים – בכל דור ודור יש צדיקים, ויש גם צדיק שהוא ה"חד בדרא" – ולא תמיד הם נולדים ומסתלקים באותו יום!

לכל אדם יש מזל מיוחד שמאיר ביום ההולדת שלו, וגם מזל מיוחד של יום ההסתלקות, בו הוא גומר את עבודתו בעולם הזה ועולה לשמים עם כל פעולתו הברוכה בחייו, "פעלת צדיק לחיים"^י. ביום

הכח שנותנים
לנשמה בירידתה
לעולם נקרא
מזל עליון. העסק
של הקב"ה הוא
העולם הזה –
לא העולמות
העליונים – ואת
כל הכסף, כל
הכח, הוא נותן
לצדיק, "ועמך
כלם צדיקים",
שנשקיע את
כל הכח לעשות
לו יתברך דירה
בתחתונים

ח לקו"ת בהר מא, א ע"פ מכות ז, ב. ובכ"מ.
ט שמות לד, ז.
י בעש"ט עה"ת לך כו; ע"פ שבת קנו, א.
יא נדה ל, ב.

ה ראה ספרי דברים א, א. פסיקתא רבתי פרשת שבת ונח
ב. יל"ש ישעיהו תקג.
ו ר"ה יא, א. סוטה יג, ב. קידושין לח, א.
ז משלי י, טז.

ותוספת הסבר: דרשת חז"ל "שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום מחדש לחדש" נסמכת על הפסוק "את מספר ימיך אמלא"^{טז}. אדמו"ר הזקן מסביר^{יז}, על יסוד דברי הזהר"ה על הפסוק "ואברהם זקן בא בימים"^{יח}, כי מילוי הימים הוא מיצוי והשלמת כל הימים שנתנו לאדם בחייו בהמשכת אור אלקי לתוכם^{יט}. כלומר, השלמת שנות הצדיקים מיום ליום מתחוללת בכל יום ויום, כאשר הצדיק ("ועמך כלם צדיקים", כנ"ל) משלים את כוונת בריאתו באותו יום ובכך 'מחזיר' אותו מלא ושלם ומייחד את מזל הלידה-הירידה עם מזל ההסתלקות-העליה.

הכח של "את מספר ימיך אמלא" שייך במיוחד למדת **חסד** לאברהם"^{כא} (הראשון

ממנו נלמד הדבר, כנ"ל) – מילוי כל הימים באור החסד, "יומם יצוה הוי' חסדו"^{כב}, "יומא דאזיל עם כולהו יומין"^{כג} – והוא שם סוד **עב**, האיתן שבנשמה (סוד "איתן האזרחי", הנדרש על אברהם אבינו), התוקף של עצם הנשמה, הבלתי משתנה ובלתי מתחלק^{כד},

כשהצדיק מעלה את התחתון ומחבר אותו לה' – זהו המזל של התחתון

שׁוֹבֵעַ רוחני, המון כח לרדת לעולם – נקרא מזל עליון. תכלית העולם הזה, לשמה ה' ברא את העולם והוריד את עצמו כביכול – "במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו"^{כז}, השפיל את עצמו כביכול כדי לברוא עולם – היא "להיות לו יתברך דירה בתחתונים"^{כח}. כמו שאחד פותח עסק – הוא משקיע את כל הכח שלו, כל הכסף שלו, בעסק. העסק של הקב"ה הוא העולם הזה – לא העולמות העליונים – ואת כל הכסף, כל הכח, הוא נותן לצדיק, "ועמך כלם צדיקים"^{כט}, שנשקיע את כל הכח לעשות לו יתברך דירה בתחתונים. זהו המזל העליון, שהצדיק מקבל כשהוא יורד לעולם הזה.

כשהצדיק מעלה את התחתון ומחבר אותו לה' – זהו המזל של התחתון. יש

מזל לתחתון שהנה בא צדיק והעלה אותי, חבר אותי, יחד עם השרש שלי – השרש של בורא עולם. אם כן, דווקא מזל ההסתלקות הוא מזל תחתון.

"את מספר ימיך אמלא"

שוב, יש שני מזלות, מזל יום ההולדת ומזל ההסתלקות, ואצל הצדיק – גם אם אצלו יום ההולדת ויום ההסתלקות הם שני ימים שונים – שניהם מתחברים בכל יום, ולכן כתוב שביום בו נולד הוא גם מסתלק, כך בכל יום^ל.

יב ע"פ מגילה לא, א (ראה הגהות וציונים במהדורת עז והדר).

יג תנחומא נשא טז; תניא פל"ו.

יד ישעיה ס, כא.

טו והוא סוד 127 "שני חיי שרה" (בראשית כג, א) – "כולן שוין לטובה": 127 הוא חבור של משולש 8 (36) סוד המזל-עליון "נצר חסד" (המדה ה-8) ומשולש 13 (91) סוד המזל-

תחתון "ונקה" (המדה ה-13), ודוק.

טז שמות כג, כו.

יז תו"א משפטים עט, ב-ג (עה"פ "לא תהיה משכלה... את מספר ימיך אמלא").

יח זהר ח"א קכט, א (וראה גם קג, א; רכד, א).

יט בראשית כד, א.

כ וראה גם שפת אמת חיי שרה תרס"ד – הובא ונתבאר בשיעור אור ל-כ' חשון ש"ז (נדפס ב"ואביטה" שבוע שעבר).

כא מיכה ז, כ.

כב תהלים מב, ט.

כג ראה זהר ח"ג קג, א-ב; קצא, א; עץ חיים שער כה (דרושי הצלם) דרוש ב.

כד וכפי שיתבאר באורך בפרק נוסף בענין – בשיעור ליל שבת תולדות.

מעלת הנשמות על המלאכים

אחת הנקודות שהוא מסביר בשיחה היא ההבדל בין הנשמות – כולנו נשמות, נשמות ישראל – למלאכים, כולל המלאכים הכי קדושים ועליונים. כולנו שמענו על מיכאל המלאך, גבריאל המלאך, רפאל המלאך – כולם משרתי עליון. בפרשה הקודמת, פרשת וירא, באו שלשה אנשים – כך היה נדמה – לבקר את אברהם אבינו. בעצם הם היו שלשה מלאכים, שלפי חז"ל הם המלאכים האלה, שאמרנו הרגע – מיכאל הוא המלאך של החסד, גבריאל הוא המלאך של הגבורה, ורפאל, שבא לרפא את אברהם אבינו מחוליו אחר ברית המילה, הוא המלאך של התפארת.¹ יש עוד הרבה מלאכים.

מה יותר גבוה, הנשמה – כל אחד ואחת שיושבים כאן, אנחנו פה – או המלאכים בשמים? מי יותר חשוב? כתוב שהנשמות שלנו אין-סוף יותר חשובות ויותר גבוהות מהמלאכים. הנשמה של כל יהודי היא "חלק אלוה ממעל ממש"². שוב, היא ירדה מאיגרא רמה – מהמקום הכי גבוה, יותר גבוה מכל המלאכים – עד לבור עמוק, להתלבש בעולם הזה, כדי להגשים את תאות הקב"ה בבריאת העולם. רק אנחנו, שלוחים דרחמנא, מסוגלים להשלים את התאוה של ה' – לא המלאכים.

המאיר אצל הצדיקים המחוללים את יחוד המזלות תמיד, ומגלים בכל יום את ה"ירידה צורך עליה" (וממילא אין אצלם חלוקה בין שני המזלות, בין הירידה לעליה). "אמלא" גם רומז להמשכת שני המזלות – א בראש (לידה-ירידה) ו-א בסוף (התסלקות-עליה) – בכל יום ויום ב"שבעים שנה" (ה-מל שבאמצע).

ב. נשמות ומלאכים

ירידת הנשמה לגוף

בימים האחרונים – גם ברוסטוב³ וגם כאן במוסקבה – אנחנו מדברים, על פי שיחה של הרבי הרש"ב⁴, על הנושא של "ירידה צורך עליה". הוא מאריך להסביר שירידת הנשמה לתוך הגוף היא ירידה עצומה, "מאיגרא רמה לבירא עמקתא", ועד

כמה קשה לנשמה לרדת, להצטמצם ולהסגר בתוך הגוף הגשמי, החומרי, המוגבל – אך בסוף הכל כדאי, מאד מאד, בשביל להגשים את תאות הקב"ה, כביכול, להיות לו יתברך דירה בתחתונים, לגלות את אלקותו יתברך בעולם, לגלות את "אמתית האחדות באור אין סוף ב"ה" פה למטה, בעולם התחתון.

זהו נושא עמוק ביותר – לשם מה הנשמה, שהיתה בגן עדן למעלה, ירדה לתוך הגוף כאן בעולם הזה התחתון. יש כמה וכמה הסברים עמוקים בחסידות, בפרט של הרבי הרש"ב – הנושא הזה קשור בעצם אליו.

מה יותר גבוה,
הנשמה – כל
אחד ואחת
שיושבים כאן,
אנחנו פה –
או המלאכים
בשמים? הנשמות
שלנו אין-סוף
יותר חשובות
ויותר גבוהות
מהמלאכים

כז וראה באורך בשיעור י"ב חשון ש"ז – נדפס ב"ואביטה" וירא ("מלאכי אברהם").

כח תניא פ"ב ע"פ איוב לא, ב.

כה שני השיעורים מרוסטוב פורסמו ב"ואביטה" תולדות.

כו תורת שלום, שיחת שמח"ת תער"ב.

גוף של מלאכים וירידת הנשמה לגוף

הוא מסביר שלמלאך יש גוף דק וזך. לא רואים מלאכים (חוץ מהמקרים בהם ה' עושה באופן מיוחד שיראו אותם, כמו בביאת שלשת המלאכים (לאברהם), ולכן נדמה שאין להם גוף, אבל באמת יש להם גוף דק. כתוב "עשה מלאכיו רוחות"^{כט} – רוח היא נברא, אחד מארבעת היסודות. המשך הפסוק הוא "משרתיו אש להט" – גם אש היא נברא, אחד מארבעת היסודות. מכאן לומדים שגוף המלאכים מורכב משני היסודות העליונים בלבד (מבין אש-רוח-מים-עפר) שכנגד אותיות י-ה, "הנסתרות", בארבע אותיות שם הוי' ב"ה. ורמזו נאה: **"עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט"** עולה גוף פעמים

זך (2403)! המלאכים שבעולם הבריאה, שנקראים שרפים – לשון בערה, "רשפיה רשפי אש"^{לא} – הם ה"משרתיו אש להט".

על מלאכים סתם, בעולם היצירה, נאמר "עשה מלאכיו רוחות". יש גם מלאכים של הרכב בין האש והרוח, אבל מים ועפר אין להם – רק גוף דק של אש ורוח.

מה עם הנשמות? לפי הפסוק "נר הוי' נשמת אדם"^{לב} הייתי יכול לחשוב שגם הנשמות הן אש (כמו נר), אבל הן משהו אחר – לא אש גשמית ולא אש של המלאכים, לא מארבעת היסודות הנבראים כלל וכלל, אלא אלקות ממש, "חלק אלוה ממעל ממש", אש אלקית ("נר הוי'" ממש, עליו נאמר "כי הוי' אליהך אש אכלה הוא" היינו "אש אוכלת אש"^{לד}, אש של עולם האצילות שכולו אלקות).

מה ההבדל בין מלאך מאש ורוח, היסודות הדקים, לנשמה שאין לה גוף בכלל? מה שהוא כותב נשמע כדבר והיפוכו: אם המלאכים – שיש להם גוף מסוים, מאש ורוח – היו יורדים

אם המלאכים
— שיש להם גוף
מסוים, מאש
ורוח — היו יורדים
לעולם הזה
ומתלבשים בגוף
כמו שלנו הם לא
היו יכולים לסבול
זאת בשום פנים
ואופן, המלאך היה
נופל ומתמוטט

האש וה-י של שם הוי' — "חכמה מוחא" ואם (שפירושו רחם, כנגד יסוד הרוח וה-ה עילאה של שם הוי', פרצוף אמא), ודוק. השורה התחתונה של הרבוע היא **"אש להט"** = משה שנקרא בתורה "מלאך" (בהיותו שליח ה' להוציא אותנו ממצרים ולתת לנו את התורה). כאשר בונים סדרה רבועית מהנקודה האמצעית של הרבוע המקיף הקרוב והמקיף הרחוק יהיה עוד מספר אחד חיובי בסדרה — 873 (9 פעמים 97, **מהיטבאל**). סכום ארבעת המספרים החיוביים של הסדרה = 3276 = **יעקב** פעמים **חי**. הערך הממוצע של ארבעת המספרים = 819 = **אחדות פשוטה**, הפרימדיה של 13 וכל. תן לחכם ויחכם עוד!

לא שה"ש ח, ו.
לב משלי כ, כז.
לג יומא כא, ב.

כט תהלים קד, ד.

ל יש בפסוק **כה** אותיות, הרבוע. נתבונן בצורת הרבוע:

ע ש ה מ ל
א כ י ו ר
ו ח ו ת מ
ש ר ת י ו
א ש ל ה ט

השורה העליונה של הרבוע — **ע ש ה מ ל** = 445 = 5 פעמים 89, **גוף** (הערך הממוצע של כל אות!) נמצא שארבע השורות הבאות = 1958 = 22 פעמים **גוף** — חלוקת **זך** ל-ה ו-כב (חלוקת **זך** אתונו דאורייתא, מרכיבי כל גוף נברא, ל-"עשרים ושתיים אותיות יסוד" ועוד חמש אותיות מנצפ"ך כנגד ה מוצאות הפה, כמבואר בכתבי הארזי"ל). ר"ת 5 השורות, הטור הימני — **ע א ו ש א** = 378 = **זך** במשולש, **יד** פעמים **זך** = **חשמל**. נמצא שארבעת הטורים הבאים = 2025 = 45 (**מה**) = **אדם** ברבוע = 75 פעמים **זך**! ארבע פנות הרבוע והנקודה האמצעית — **ע ל ו א ט** = 116 = **גוף זך**!

דילוג תבות: **עשה רוחות אש** = 1296 = 36 ברבוע = 6 בחזקת 4 = 48 פעמים **זך**; **מלאכיו משרתיו להט** = 1107 = 41 פעמים **זך**. והנה, גם האמ"ת של **"עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט"** = 1296 וממילא הרוס"ת = 1107! נמצא, על פי שני עדים, שהגוף **הזך** של המלאך מתחלק **למח-חם** (כנגד יסוד

בלשון הפסוק). הדבר הזה מתבאר על פי יסוד עמוק בחסידות:

בדרך כלל מדברים על שני סוגי אור אין סוף – ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין. אור ה' הממלא כל עלמין הוא אור שלכתחילה מדוד כדי להחיות ולקיים את העולמות – לא רק שלנו, אלא גם העולמות העליונים – כפי שהנשמה מחיה את הגוף, הוא נשמת העולם. אור ה' הסובב כל עלמין הוא אור של "מרחוק" הוי' נראה ל^{טז}, שלא מתלבש ולא בא להחיות

את המציאות – הוא אכן מהווה את המציאות 'מרחוק' כביכול, הגם שאליבא דאמת "לית אתר פנוי מיניה"^{טז}, אבל הוא לא נמצא לנו, לא נוכח לנו, לא נודע כלל וכלל בתוך המציאות שהוא מהווה (היינו העלם והסתר הבורא מן הנברא). אכן, לפעמים מבואר שבין ה"סובב כל עלמין" ל"ממלא כל עלמין"

יש כעין ממוצע – אור אין סוף ה"סובל כל עלמין"^{טז}. משם שרש הנשמה, ולכן היא מסוגלת לסבול הכל.

ירידת הנשמה מאור ממכ"ע לצורך עליה לסוכ"ע

במקום אחד כתוב שהנשמה יורדת מפנימיות אור אין סוף הממלא כל עלמין. בכל מקום הנשמה שייכת לפנימיות. גם המלאכים שייכים לאור ה"ס" הממכ"ע, אבל הם

לז ירמיה לא, ב.

לח תקו"ז תקון נז (צא, ב).

לט ראה זהר חדש בראשית ו, ד; שם יתרו לד, ד; זהר ח"ג רכח, ב; ספר הבהיר אות קב (עמ' מד) וביאורו בספר כלל גדול בתורה ביאור יג; אור תורה לרב המגיד ממעזריטש, קה"ת, אותיות קיא ו-שפב; מעין גנים שמות פרשת וארא הערה מא, ועוד.

לעולם הזה ומתלבשים בגוף כמו שלנו הם לא היו יכולים לסבול זאת בשום פנים ואופן, המלאך היה נופל ומתמוטט. על כך כתוב "הנפלים היו בארץ"^{טז} – אלה מלאכים שירדו להתלבש בגוף, כמו שלנו, והיתה להם נפילה והתמוטטות גמורה, הם לא היו מסוגלים לסבול את ירידת הגוף הדק שלהם לגוף גס וחומרי של העולם הזה. אבל לנשמה אין בכלל גוף – אין סוף יותר נעלית ממלאך – והיא כן מסוגלת לסבול את הירידה לגוף. היא

מתלבשת בו וחיה את ה"ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורת שמונים שנה"^{טז}, ועד מאה ועשרים שנה, ועד מאה ושמונים שנה (כמו יצחק אבינו) ועד בכלל (חיים נצחיים של ימות המשיח) – בלי להתמוטט. אדרבא, היא באה עם כחות עילאיים שהשם נותן לה, ללכת מחיל אל חיל בעולם הזה התחתון

– לקיים את שליחותה לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

ג. כח הסבל – בין הנפש האלקית לנפש הבהמית שרש הנשמה ב"סובל כל עלמין"

איך יתכן שדבר קרוב (מלאך שיש לו גוף) יורד ומתמוטט לגמרי, ודבר רחוק לגמרי (נשמה בלי גוף, בלי שום קשר לעולמות) יכול לרדת ולסבול את התלבשותו בעולם הזה למשך זמן החיים שה' הקציב לו? כנראה יש לנשמות כח סבל מיוחד ("כח הסבל"^{טז})

לד בראשית ו, ד.

לה תהלים צ, י.

לו נחמיה ד, ד.

יוסף זרקו לבור, ואח"כ לבית הסהר שגם נקרא בור. הרבה יהודים כאן חוו בית סהר –

חויה של יהודי, שהיה בבית הסהר וזכה להשתחרר. זהו ההבדל בין יהודי לגוי – גוי לא קם בבקר ומרגיש שחי בבית סהר. ליהודי יש "חלק אלוה ממעל ממש" בתוך הגוף הצר, בירא עמקתא. היהודי מרגיש ש'אני נמצא בבית הסהר', כמו יוסף הצדיק, 'זרקו אותי לבור', ומשתוקק להשתחרר מכלאו.

איך אפשר לסבול זאת? לא רק הפרט, אלא איך העם שלנו שורד? מה הסוד של עם הנצח, שנמצא בבור אלפי שנים, שורד וממשיך לפעול? שוב, כי שרש הנשמה בכח אלקי שלא בדיוק מהממלא ולא בדיוק מהסובב – מדרגת אור אין סוף המכונה "סובל כל עלמין". אם ה' נמצא כאן גם הוא בבית סהר – לא רק

הנשמה. הוא בורא בכל רגע את בית הסהר ונמצא בבית סהר. איך? בכח עצמי מאד שלו שנקרא "סובל כל עלמין". משם גם שרש הנשמה, לכן היא יכולה לסבול הכל, לעבור הכל.

לפני מתן תורה כתוב "והייתם לי סגולה מכל העמים"^מ – יש כמה פירושים של סגולה. לפי פשט, רש"י מביא שלמלך יש יהלומים יקרים ואת היהלום הכי יקר הוא שם באוצר. הרבי הרש"ב התבטא שכל יהודי הוא יהלום, וכך גם הרבי – יש לו 'חוש' ביהודים,

באים מחיצוניותו – משם **אלהים** בגימטריא **הטבע**^פ, "בראשית ברא אלהים"^{מא}. פנימיות

היא שם הוי' – "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"^{מב}, אנחנו מאמינים בשם הוי' (שבאוא"ס הממכ"ע ענינו צמצום-התפשטות-המשכה-התפשטות^{מג}) ושייכים לפנימיות בכל מדרגה.

הירידה לעולם היא כדי להשיג את הנעלם מכל נעלם, הטמיר וסתום, אור אין סוף הסובב כל עלמין. אם כן, לפי הסבר זה, ה"ירידה צורך עליה" של הנשמה היא ירידה מאור אין סוף הממלא כל עלמין כדי לעלות לאור אין סוף הסובב כל עלמין. כל רגע בחיים הצדיק – שענינו לחבר ולייחד – עושה יחוד בין ה"מאין באת", הממלא כל עלמין, ו"לאן אתה הולך"^{מד}, הסובב כל עלמין. היחוד

מתחולל אצל הצדיק בכל יום – כל יום אצלו הוא יום הולדת ויום הסתלקות גם יחד.

כח ההסתגלות של "עם סגולה"

אבל אמרנו שיש קושיא: איך הנשמה, שהיא מן העליונים, סובלת את הגוף, את ירידתה מאיגרא רמה לבירא עמקתא? את

מ פרדס רמונים שי"ב, פ"ב; תניא, שער היחוד והאמונה רפ"ו.

מא בראשית א, א.

מב דברים ד, ו.

מג ראה תניא אגה"ת פ"ד; סוד ה' ליראיו ש"ב פ"ד; שי"ב פ"ב.

מד אבות פ"ג מ"א.

משהו נגד הטבע שלנו. כולם ודאי שמעו שהרבי, יחד עם האמירה שהגאולה קרובה לבוא ורק צריך לפקוח עינים ולראות ש"הנה משיח בא", אמר לכולם שצריכים לצעוק בלב וגם בפה מלא "עד מתי?!"^ט – עד מתי עלינו לסבול את הגלות? עד מתי אתה משאיר אותנו בגלות? מתי נראה את המשיח במו עינינו?.

אחר כך היתה השיחה המפורסמת של כ"ח ניסן תשנ"א, בה אמר הרבי "אני את שלי עשיתי" להביא את המשיח, ועכשיו אתם תטכסו עצה איך להביא את המשיח. אבל במשפטים הקודמים אמר הרבי אמר שמשיח לא בא כי לא צועקים "עד מתי" מתוך הלב, אלא מפני הציווי. אם הייתי אומר שכעת כולנו נצעק "עד מתי?!" – אני אומר, אבל אם הייתי אומר – היו צועקים כי קבלו הוראה, אולי קצת מתרגשים, אבל ככה לא יעזור אף פעם. אם אני אומר לכם לצעוק בכל הלב, בכל הרגש, זה גארנישט ווערט, לא שוה שום דבר. לכן משיח לא בא, כי לא צועקים "עד מתי" מכל הלב באמת (לא מפני הציווי). אבל איך צעקת "עד מתי?!" הולכת עם תכונת "עם סגולה"? הרי אנחנו מסתגלים לכל מצב! אם כן, איך אפשר לצעוק "עד מתי" בכלל?

התמרדות הנפש הבהמית

יש כאן סוד עמוק: כמו שליחודי יש נפש אלקית – יש לו עוד נפש. בפרק הראשון בספר התניא כתוב שלכל יהודי יש שתי נפשות – נפש האלקית, עליה דברנו עד כה, וגם נפש הבהמית. למה ה' רוצה כך?

סבה אחת, שהנפש האלקית מתקנת את הנפש הבהמית. עיקר הנפש הבהמית הוא האגו, ממנו באות כל התאוות ושאר המדות הרעות. למה היא טובה? היא האובייקט

'חוש' לספור יהלומים, לכן עברו אלפים בדולרים וכו' – כל יהודי הוא סגולה יקרה של ה'. אבל יש עוד פירוש^ט לכך שאנו נקראים "סגולה" – שבכל מצב אנחנו מסתגלים. יהודי נמצא בעולם במצב קשה – לא יום אחד ולא כמה ימים, סובל הרבה שנים – לשם מה הוא סובל? אנחנו עם סגולה, מסתגלים לסבל. יש כאן הרבה יהודים שישבו בבית הסהר שנים. נשמע לא טוב להסתגל לסבל, אבל זהו כח אדיר, כח עצום.

צעקת "עד מתי?!"

בכל אופן, כך צריך להיות? אנחנו עם סגולה, שמסתגלים-מתרגלים לכל תנאי החיים. גוי – גויים, מליוני גויים, מליארדי גויים – לא היו מתרגלים לשנות גלות, לא היו שורדים. רק אנחנו, עם הנצח, עם סגולה – שורדים תוך כדי הידיעה שירידה זו צורך עליה (הגם שצועקים 'וי וי'). הנשמה יורדת וצועקת וי וי, עד שמגלים לה שהכל כדאי. בכל אופן, טוב ככה?

היינו 210 שנים במצרים, ועבדנו עבודת פרך – החזקנו מעמד, אנחנו עם סגולה – סבלנו זאת, כמו שהנשמה סובלת את הירידה לעולם הזה וההתלבשות בגוף, וכמו שה' כביכול "סובל כל עלמין", נמצא בכל פנות המציאות החשוכות שקשה לסבול. אם אני משלים, אולי שישאר כך – "אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים"^ט.

כתוב^ט שהיו לנו זכויות במצרים – אמונה בה' ובגאולה, שמירה על מסורת, על הלבוש, על הלשון, על השמות כו'. אך האם בפנימיות עשינו משהו כדי לצאת ממצרים? כן, עשינו

מו ראה מעין גנים ח"ב פרשת שמות.

מז נוסח הגדה של פסח.

מח תנב"א פי"ז ופכ"ה. יל"ש שמות רמ. שה"ש רבה ד, כה. ובכ"ד.

בעברית. עוד יום במצרים ועוד יום במצרים, כך הגאולה לא תבוא אף פעם! מתי הגאולה תבוא? "והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים" – אני אוציא אתכם, שלא תוכלו להיות עוד יום במצרים. ביום שלא תוכלו לסבול – אוציא אתכם. מי לא יכול לסבול? הנפש הבהמית של היהודי. כל הכבוד לנפש הבהמית, רק שנגלה את הסגולה המיוחדת שלה, לצעוק כאשר כואב. הנפש האלקית יכולה לסבול בלי סוף, כי שרשה הוא אור אין סוף הסובל כל עלמין – סובלת הכל ומסוגלת להכל – אבל יש כח מוגבל לסבל של הנפש הבהמית.

ב' ניסן – קרבן נשיא יששכר

איך כל ענין כח הסבל קשור להרבי הרש"ב? אתמול, כ' חשון, היה יום ההולדת שלו, אבל כעת אמרנו שאצל הצדיק בכל יום יש גם יום הולדת וגם יום הסתלקות. כעת מתכוונים לשנת המאה להסתלקות הרבי הרש"ב, ב-ב' ניסן. מה המיוחד ביום זה? ב-יב הימים הראשונים של חדש ניסן אומרים את הנשיאים – כל יום קוראים אחרי התפלה בבקר את פרשת הנשיא שהביא קרבן לחנוכת המזבח באותו יום. אחרי קריאת הנשיא בכל יום אומרים תפלה

קצרה, שאם נשמתי משרש נשמת אותו שבט, יהי רצון שיאירו עלי כל הניצוצות הקדושים השייכים לאותו שבט לעבוד את השי"ת באמת ובתמים. ב-ב' ניסן הקריב נשיא יששכר, נתנאל בן צוער (שסודו "לפום צערא אגרא"^{נה}) – כמו איגרא רמה – וכשמו **יששכר, יש שכר**) – השני להקרבת הנשיאים, אחרי הראשון

הנפש הבהמית לא מסוגלת לסבול בלי סוף – יש גבול כמה בהמה יכולה לסבול

שהנפש האלקית צריכה לתקן, לברר, לעדן (אויס איידלען זיך). אכילת בשר שור יכולה להיות בגסי גסות ויכולה להוסיף כח ללמוד תורה, כמו שכתוב בגמרא^{נא} ומובא בתניא^{נב}. גם לנו יש את ה'אוקס' שלנו, השור-הבהמה שלנו, ותפקידנו לעדן אותו – לעשות ממנו בן אדם. אבל יש עוד סבה למה יש לנו נפש בהמית – דווקא כי איננה עם סגולה. הנפש האלקית היא העם סגולה, המסוגלת לסבול הכל, אבל הנפש הבהמית לא מסוגלת לסבול בלי סוף – יש גבול כמה בהמה יכולה לסבול. כאשר הסבל עובר את הגבול, הנפש הבהמית מתחילה לצעוק מכל הלב. בשביל מה יש לנו נפש בהמית? הנפש האלקית שלנו היא כדי לפקוק את העינים ולראות ש"הנה הנה משיח בא", והנפש הבהמית כדי לצעוק מכל הלב "עד מתי?!". אם לא התחלנו לצעוק, סימן שההנפש הבהמית שלנו לא התמרדה, לא הרגישה את המצב.

איך אני יודע? כל הגלויות נקראות על שם מצרים^{נא}, הרבי הרבה פעמים אמר שרוסיה היא מצרים. כעת יותר קל, יותר טוב כאן. ביציאת מצרים משה רבינו אמר לעם ישראל "ארבעה לשונות של גאולה", שמתחילים "והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים"^{נב}. איך

מפרשים בחסידות^{נד}? אני אוציא אתכם מתחת היכולת לסבול עוד יום במצרים. אתם יהודים, סובלים בשקט, 'אוכלים את זה', כפי שאומרים

נ ב"ק עב, א.

נא פ"ז (ובאגה"ק כ).

נב בראשית רבה טז, ד.

נג שמות ו, ו.

נד ראה קול מבשר ח"א פרשת וארא; קדושת לוי פרשת בא ד"ה "אויבואר כה אמר ה' כחצות הלילה"; שפת אמת בביאור הפסוק "והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים". ובכ"מ.

נה אבות פ"ה מכ"ב.

לשאת הפכים. עצמות ה' נושאת שני הפכים בנושא אחד, וזו תכונה שיש דווקא לשבט יששכר, "ויט שכמו לסבל" – מזל העליה של הרבי הרש"ב (מזל הירידה שלו ב-כ' חשון ומזל העליה שלו ב-ב' ניסן). מה יששכר סובל? הוא בחור-הישיבה בין כל השבטים, התלמיד-חכם, קובע לוח השנה הבקי בסוד העבור – הוא עושה הרבה דברים כי הכי חכם מכולם. כתוב עליו "יודעי בינה לעתים"^ט – הוא יודע במיוחד את העיתוי הנכון מתי להתחיל כל דבר חדש. כמו שאמרנו על "ילכו מחיל אל חיל", שיהודי כל יום מתחיל עסק חדש, והידיעה מתי להתחיל כל דבר היא חכמת יששכר.

בכל אופן, כתוב עליו "ויט שכמו לסבל". הוא בנוי כמו חמור, שיש לו עצמות חזקות, במיוחד בִּשְׁקָם. מהו שכמ? לקיחת אחריות. השכם מחבר בין הפנים לבין האחור^{סד}, והפנים צריכות לקחת אחריות על האחור. האדם צריך לקחת אחריות על הבהמה, לעורר אותה (על דרך 'זרז', לא בירור) לצעוק "עד מתי" מכל לבה (לא מפני הציווי!), ובסוד "בכל לבבך" – בשני יצירי^{סו}. על המשיח עצמו כתוב "ותהי המשרה על שכמו"^{סז} – כל המשרה, כל ההנהגה שלו, כל עם ישראל, על השכם שלו.

"כח הסבל" וחוסר הסבלנות של חלוצי העליה

בעברית המלה הפשוטה משרש **סבל** היא 'סִבֵּל' (נושא משאות). הקשר הזה לא נמצא בכל שפה. רוסית איני מכיר, לדאבוני, אבל באנגלית לסבול היינו to suffer או to stand, ואילו סבל נושא משאות נקרא porter. לסבל יש בתורה גם משמעות של

להקריב, נשיא שבט יהודה, בהיותו מלך. אמרנו שהרבי הרש"ב הוא צאצא של דוד המלך, שבט יהודה, שבט המלכות. בכלל, כל חדש ניסן הוא חדש של מלכות, של יהודה. אבל בפרט, הרבי הרש"ב שייך ליום השני, למה יששכר זכה להיות השני אחרי יהודה המלך? כי היה הכי חכם מכל השבטים והוא נתן את העצה לכל הנשיאים להביא את קרבנותיהם לחנוכת המזבח^{טא}. כבדו את המלך להיות ראשון ואת יועץ המלך, מי שהמלך נמלך בו (כמו שמלך מלכי המלכים הקב"ה נמלך בנשמות הצדיקים אם לברוא את העולם^{טב}) ונתן את העצה, מכבדים להיות מספר 2. זו המשמעות בחסידות של ב' ניסן, יום הסתלקות הרבי הרש"ב – היום של שבט יששכר.

כח הסבל של יששכר

איך ברך יעקב אבינו את שבט יששכר? כתוב "יששכר חמור גרם רִבְץ בִּין המשפּתים... ויט שכמו לסבל"^{נא}. זו ההופעה הראשונה בתורה של שרש **סבל**, עליו מדברים כעת, סוד אור אין סוף הסובל כל עלמין (בחומש שמות, חוזר שרש **סבל** עוד 6 פעמים, הכל בענין סבלות שעבוד מצרים – נמצא שלשרש **סבל** יש את **סגלת**^{נט} השבע, ודוק).

השרש האמתי של הסובל כל עלמין – הממוצע בין הסובב לממלא – אפילו יותר גבוה מהסובב, כידוע הכלל בחסידות ששרש כל ממוצע למעלה משני הדברים שמחבר. יש בו כח של עצמות ממש, כי הוא כח עצמי – אני עצמי, ה' עצמו, וגם עצמי לשון עצמה אין סופית – לסבול כל עלמין, כח עצמי לסבול-

נו רש"י על במדבר ז, יט.

נז בראשית רבה ח, ג-ז.

נח בראשית מט, יד-טו.

נט ידוע הרמז של **סאל** (שם קדוש) **סבל סגל** – סוף אדם למות, סוף בהמה לשחיטה, סוף גנב לתליה.

ס דה"א יב, לג.

סא ראה אוה"ת ויחי עמ' 2532.

סב דברים ו, ה. ברכות פ"ט מ"ה.

סג ישעיה ט, ה.

סבלנות (patience), מושגים שונים.

כשהיהודים בעליות הראשונות הגיעו לארץ ישראל הם ידעו שבשביל שנהיה בה בעלי-בתים בסוף, נקים מלכות בארץ ישראל, צריך שנחליף בעצמנו את העבודה הזרה בארץ. גם היום הענין עדיין חשוב. מה עשו החלוצים הראשונים, שעלו לארץ לפני מאה שנה, בזמן הרבי הרש"ב? בין היתר הם החליפו את הערבים בסבלות והיו לוקחים פחות כסף. סבל סוחב דברים.

יש ביטוי - 'סוחבים'. אבל מי צועק "עד מתי?!"? מי לא יכול לסבול יותר להיות בגלות? אמרנו שזו הנפש הבהמית, הבהמה שבי. זהו גם טעם חשוב לכך שהציונות הראשונה לא היתה מאה אחוז חרדית למהדרין - כי חרדי למהדרין, מאה אחוז, יכול לסבול. הוא מזדהה עם הנפש האלקית, הוא מסתדר, הוא מסתגל בכל מקום - תן לו קצת תקציב להקים ישיבה, ואפילו בלי תקציב, הוא יעבור את הקושי. אבל יש יהודים שלא יכולים לסבול, שבאמת צעקו - ה' הוציא אותם

מתחת סבלות מצרים, שלא יכולים להיות עוד יום ברוסיה (אז), ולא רק ברוסיה אלא בשום מקום בעולם. אותם יהודים התעוררו לשוב לציון לאו דווקא מכח הנפש האלקית שלהם, אלא (גם) מצד הנפש הבהמית שלהם.

יחוד הנפשות

כעת מעלים על נס את הנפש הבהמית, באי-יכולתה לסבול יותר את סבל הגלות, ואז "והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים" ובאה

הגאולה. היום תפקידנו לחבר את שתי הנפשות - את הנפש האלקית, שמסוגלת לסבול הכל, והנפש הבהמית, הבהמה הזו שלא מסוגלת לסבול יותר את הקושי. יש פסוק מאד חשוב - "כשל כח הסבל"^ט, נגמר הכח לסבול, אין לנו יותר כח לסבול את הגלות. אז צועקים מכל הלב "עד מתי?!"^ט. כתוב^ט שראשי התבות של הבטוי "כשל כח הסבל" הם **ככה**, שם קדוש בקבלה^ט, 'אזוי און ניט אנדערש' (ככה ולא אחרת). הבעש"ט אומר

שהשם הקדוש **ככה** הוא ראשי תבות "כתר כל הכתרים" - המקום הכי גבוה, רדל"א ששם "חביון עז העצמות".

כנראה ששרש הנפש הבהמית שלנו כאן הוא גם בעצם, בעצמות ה'. באותה שיחה אומר הרבי הרש"ב אומר שהעצם בסופו של דבר חייב להתגלות. למה? לכאורה הוא גם יכול להשאר נסתר ונעלם לעולם ועד. מה שחייב להתגלות היינו צעקת "עד מתי?!" של עצמותו יתברך, הבאה לידי ביטוי בנפש הבהמית שצועקת "עד מתי?!" מכל הלב, לא כי הרבי אמר

לצעוק אלא כי "כשל כח הסבל".

כל מה שלמדנו עכשיו הוא פרק בהתבוננות של "ירידה צורך עליה". אמרנו שהגימטריא של "ירידה צורך עליה" היא **שלוש-דוב-בער**, שם הרבי הרש"ב, שאנחנו חוגגים את יום ההולדת שלו ומחברים ליום ההסתלקות בעוד

מה שחייב
להתגלות היינו
צעקת "עד
מתי?!" של
עצמותו יתברך,
הבאה לידי ביטוי
בנפש הבהמית
שצועקת "עד
מתי?!" מכל הלב,
לא כי הרבי אמר
לצעוק אלא כי
"כשל כח הסבל"

טז נחמיה ד, ט.

סה מלכות ישראל ח"ב מאמר "כשל כח הסבל" הערה ב.

סו ראה כש"ט אות קסג.

סז סה"מ תפר"ח עמ' קמו.

בכל הארצות. גם עכשיו עדיין יושבים כאן יהודים כדי להכין את השטח^{סח} שעד פה תהיה הגאולה, עוד מעט גם פה תהיה ארץ ישראל.

סח ראה שיחת ש"פ בראשית תשי"ד (ובכ"ד).

כמה חדשים. שבזכות זה נזכה כולנו לגאולה האמתית והשלמה, גם של הנפש האלקית שלנו וגם של הנפש הבהמית שלנו, הכל יחד – שנגיע לארצנו הקדושה, וגם פה, במוסקבה, יהיה חלק מארץ ישראל, כי כתוב שארץ ישראל תתפשט

בקיזור – תובנות ונקודות 'עבודה':

- חיל יהודי עולה תמיד "מחיל אל חיל" – מתחיל תמיד התחלות חדשות – ולשם כך משלב עם קבלת פקודות גם חדשנות ויצירתיות.
- כל צדיק נולד ומסתלק בכל יום, כי בעבודתו היום-יומית מתגלה ה"ירידה צורך עליה" של הנשמה – הוא מייחד את 'מזל הלידה', הירידה לעולם, עם 'מזל ההסתלקות', העליה מהעולם.
- מזל הלידה, הירידה מלמעלה למטה, הוא "מזל עליון" – כח בו משביעין את הנשמה למילוי שליחותה בעולם.
- מזל ההסתלקות, העליה מלמטה למעלה, הוא "מזל תחתון" – המזל של העולם התחתון אותו מעלה הצדיק למעלה.
- נשמות נעלות באין ערוך ממלאכים, ודווקא לכן הן יכולות לרדת לעולם התחתון והגשמי, לשרוד בו וגם למלא את משימתן – לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.
- הנשמה יורדת מפנימיות אור אין סוף הממלא כל עלמין כדי לעלות אל הטמיר והנעלם – אור אין סוף הסובב כל עלמין.
- שרש הנשמה באור אין סוף הסובל כל עלמין – הממוצע בין הסובב לממלא – לכן בכחה לסבול את המציאות (כפי שה' סובל-נושא אותה).
- בכחו של עם סגולה בכלל ושל כל יהודי בפרט להסתגל לכל מצב ולסבול כל מציאות.
- כח הסבל היהודי מתבטא בעיקר בתלמידי החכמים – שבט יששכר עליו נאמר "ויט שכמו לסבול".
- הגאולה תלויה בצעקת "עד מתי?!" מכל הלב, בתחושה שלא ניתן יותר לסבול בגלות (שרק אז מתקיים "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים").
- בעוד הנפש האלקית סובלת הכל, כח הסבל של הנפש הבהמית מוגבל – לכן דווקא היא הצועקת "עד מתי?!" באמת.
- תפקיד הנפש האלקית לעדן ולתקן את הנפש הבהמית. תפקיד הנפש הבהמית להקנות חוסר-סבלנות לנפש האלקית.
- החרדים מסוגלים לסבול הכל, לכן הציונות התחילה מאנשים לאו דווקא דתיים – בעלי נפש בהמית פעילה שצעקה "עד מתי?!" כדבעי.
- עצמות ה', ש'מוכרחת' להתגלות, משתקפת בנפש הבהמית הזועקת "עד מתי?!".

"בן חמש שנים ושבעים שנה"

התוועדות יום הולדת 75 של הרב עם נכדיו

קיצור מהלך השיעור

ביום הולדתו התוועד הרב עם הנכדים והנכדות, כ"י, וערך עמם התבוננות במשמעות יום הולדת 75 בתורה. **פרק א** הוא התבוננות ברמזי וסודות 75: פתיחה בקשר לבאר השלישית של יצחק ובעיקר התבוננות ב"לך לך" של אברהם אבינו – יחד עם שרה אמנו ועם בן אחיו לוט (וגם עם אביו תרח בגימטריא...) – בגיל שבעים וחמש. הוסבר גם שגיל שבעים וחמש הוא חיבור של "בן חמש למקרא" עם "בן שבעים לשיבה". **פרק ב** מוצא את כל עשר הספירות בפסוק בו נאמר שאברהם היה בן שבעים וחמש. מעבר לתוכן הפנימי, מלבב לראות איך מעמיקים בתורה וחסידות עם נכדים צעירים – שנזכה...

א. מה קורה בגיל 75? רחבות בגיל 75

מי זוכר כמה בארות חפר יצחק אבינו, בחת"ת של היום ("שלישי" של תולדות?)? הוא חפר שלש בארות, ולכל באר הוא נתן שם. איך הוא קרא לבאר הראשונה? עשק. למה? כי היה לו עשק עם הגוים שם, התעסקו עמו. איך הוא קרא לבאר השניה? שטנה, גם לשון עוינות – שיש ריב בין אנשים. איך הוא קרא לבאר השלישית? שם של עיר בארץ ישראל, לא רחוק מכאן – רחובות. זהו סיום החת"ת של היום, שבהשגחה פרטית הוא יום ההולדת שלנו.

הפסוק האחרון הוא "ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה [יחידוש, פלא, היה בשלום] ויקרא שמה רחבות ויאמר כי עתה הרחיב הוי' לנו ופרינו בארץ". ברוך ה', כל מי שנמצא כאן – כל הנכדים – הם ה"הרחיב הוי' לנו ופרינו בארץ". מי כאן ילד גדול שידוע

לספור במדויק? כמה אותיות יש בפסוק? [75]. יפה מאד! למה? רומז ליום ההולדת של סבתא ושלי – 75 אותיות, כמו הגיל שלנו. שוב, זו בחינת רחובות, בחינת "ויעתק" – עתיק יומין, תענוג אלקי, כתר עליון. יצחק חופר באר אחרת, אחרת מהראשונות שהיו במריבה – "ויקרא שמה רחבות כי עתה הרחיב הוי' לנו ופרינו בארץ".

גם אצלנו צריך "הרחיב הוי' לנו" – אולי צריך להרחיב את הבית. לאיזה כיוון כדאי להרחיב? איזה קיר לשבור?

יציאה מחרן בגיל 75

איפה כתוב בתורה המספר 75? [אברהם נפטר בגיל 175]. נכון, אבל איפה כתוב רק 75? [ב"לך לך"]. מה כתוב ב"לך לך"? בן כמה היה אברהם כשה' אמר לו "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך"? [75]. נכון, איך זה כתוב? אחרי שה' אמר לו ללכת לארץ ישראל

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. כ"ח חשון תש"פ – כ"ח.

א בראשית כו, ב.

ב שם יב, א.

לשון אדנות – אדון הוא כמו מלך). מה יש למעלה ממלכות? יסוד. למעלה מיסוד יש הוד ואחר כך נצח. שם צבאות הוא השם של נצח והוד, שתי הרגלים. מה עושים עם הרגלים? מקיימים את ציווי ה' "לך לך". צריך את שם צבאות כדי לצאת מחורן וללכת לארץ ישראל.

רמזי הפסוק

מי הלך יחד עם אברהם אבינו? בפסוק הזה כתוב "וילך אברהם... וילך אתו לוט". יש משמעות רבה לקשר של אברהם ולוט – **אברהם לוט** עולים 288, סוד עבודת הברורים של **רפח** הניצוצות הקדושים שנפלו לעולם הזה בשבירת הכלים של עולם התהו. מכח ציווי ה' "לך לך וגו'" אברהם יוצא מ"שני אלפים תהו" ומתחיל לתקן עולם על ידי בירורי **רפח**, החל מבירור הניצוצות שבתוך אחיינו – לוט (שאר התבות בפסוק עולות בגימטריא 16 פעמים **אברהם**).

בפסוק הבא, שקראתי קודם, מי עוד הלך? שרה, שאז קראו לה שרי. מה עם תרח? [תרח נשאר]. איך אברהם השאיר את אבא שלו, זקן? [כתוב שה' אמר לו... למדתי ברש"י ושכחתי]. איפה הוא? הוא לא נמצא? [הוא היה אתו כבר שבעים שנה!] כמה שוה **תרח** בגימטריא? [608]. אם עושים את הגימטריא של כל הפסוק, "**וילך אברהם כאשר דבר אליו הוי' וילך אתו לוט ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחורן**", הכל יחד שוה 7 פעמים **תרח** – הוא גם נמצא כאן, מסתתר פה. 608 עולה **משיח צדקנו**. משיחו פעם חשב שתרח הוא משיח צדקנו? לא! אבל משיח צדקנו מסתתר בתוך הגימטריא שלו. כל הפסוק שאברהם בגיל שבעים וחמש יוצא מחורן עולה ז"פ **משיח צדקנו**, ז"פ **תרח**.

עוד חידה, כמה שוות המלים "חמש..." [ו]

כתוב "ויקח אברהם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו ואת כל אשר רכשו ואת הנפש אשר עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען". אבל הגיל שלו כתוב בפירוש בפסוק הקודם: "וילך אברהם כאשר דבר אליו הוי' וילך אתו לוט ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחורן" – אברהם אבינו היה בן 75.

אם כן, מה צריך לקרות כשסבא וסבתא בני 75? אנחנו כמו אברהם אבינו – צריך "לך". קודם כל, צריך לצאת מחורן. מה הכוונה לצאת מחורן? [מהמציצים?] למה רומזת המלה חרן? [חרון אף?] יפה. חרון אף הוא כעס – צריך לצאת מכל הכעסים, לא לכעוס על אף אחד. גם קודם לא כעסנו על אף אחד... אבל עכשיו צריך לצאת מחורן לגמרי, לא רק שאנחנו לא נכעס אלא שצריך לצאת מכל החורן שיש בעולם. בגיל 75 יוצאים מחורן – זהו דבר אחד חשוב שכתוב כאן.

יציאה בכח שם צבאות

נראה עוד משהו: "ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחורן" – "בצאתו" אותיות של אחד משמות ה'. כמה שמות יש לה? [7]. איזה שם אפשר לעשות מאותיות "**בצאתו**"? [**צבאות**]. יפה! חשבת ש לא תדעו – אתם מפתיעים אותי. שם צבאות הוא מלשון צבא. כעת יותר קשה: יש עשר ספירות, וכל אחת קשורה לאיזה שם (ולעוד הרבה דברים) – איזו ספירה שייכת לשם צבאות? [מלכות?] באמת שם צבאות קשור למלכות, לכנסת ישראל, עם ישראל שהוא "צבאות הוי'", אך הוא לא השם הקדוש של ספירת המלכות (השם הקדוש של ספירת המלכות הוא שם א-דני,

ג שם פסוק ה.

ד רש"י על בראשית יא, לב.

ה שמות יב, מא.

כשמתחילים ללמוד מקרא, "בן חמש שנים למקרא", מה המלה הראשונה שלומדים? "ויקרא". כמה שוה ויקרא? [317]. כמה שוה שיבה? [גם 317]. מה זה אומר? דבר חשוב – שמי שמתחיל ללמוד חומש כשהוא בן חמש, מתחיל לומר "ויקרא", כבר בטוח שיגיע לשיבה טובה וישב בישיבה עם שבעים זקנים מסביב ויזכה לגלות שבעים פנים לתורה. כמה שוה 317? בדיוק אברהם אבינו. הוא גם "בן

חמש" שלומד מקרא וגם "בן שבעים" לשיבה ביחד – "ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן"¹.

ב. עשר הספירות בפסוק "מחרן" – הפיכת הדין לרחמים

אמרנו ש"בצאתו" אותיות שם צבאות, שם ההליכה, הרגלים. איזו מלה אפשר לעשות מהמלה "מחרן"? מה פירוש להיות אכזרי? לעשות דברים לא טובים למישהו בדווקא

(תהלים עו, ט). יש כאן רמז ל"בן שבעים לשיבה": על פי תיקוני הזהר (תקון ג), סוד המלה הראשונה בתורה, "בראשית", הכוללת את כל התורה כולה, היא "שב יראת", לשבת, וגם לשון שיבה, להזדקן עד שיבה, ביראת ה'. והסוד הוא שאף על פי שכלל אי אפשר לירא ולשבת בנחת בעת ובעונה אחת, שלכן חז"ל מפרשים "יראה ושקטה" שקודם יראה ואח"כ שקטה, בכל זאת צדיק-אמת, כמו יעקב אבינו עליו נאמר "וישב יעקב בארץ מגורי אביו" (בראשית לז, א) – "מגורי" לשון פחד ויראה, לשון "מגור מסביב" (ירמיה ו, כו ובכ"מ; תהלים לא, יד) – יכול לשאת את שני ההפכים של יראה ושקטה גם יחד (פלח הרמון ד"ה "בראשית ברא" הג'). והוא מכח מתן תורה, שאז זכינו לגילוי עצמות ה', "אנכי מי שאנכי", הגילוי ש"ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד" ממש.

יד 317 הוא גם הערך הממוצע של אברהם שרה יצחק רבקה (מה ש"יצא לו [לאברהם] מוניתין" – מטבע – שחקוק עליו זקן וזקנה מכאן ובחור ובתולה מכאן, בראשית רבה לט, יא). הכל בסוד "בן שבעים לשיבה" ו"ויקרא" של בן חמש למקרא.

שבעים? "חמש עולה 348 ו-שבעים עולה 422 – יחד עולה 770! יוצא שגיל שבעים וחמש הוא גיל שמגיעים בו ל-770. עשינו את החשבון בלי ו החיבור, אבל אם אני אומר שבעים וחמש אני מקבל 776 – "ופרצת", ששוה ביאת המשיח. 770 עולה בית משיח ו-776 עולה ביאת המשיח².

אבל אם אני אומר שבעים וחמש אני מקבל 776 – "ופרצת", ששוה ביאת המשיח

"בן חמש למקרא" ו"בן שבעים לשיבה"

עוד שאלה: הפסוק מחלק

– "ואברם בן חמש שנים

ושבעים שנה". כנראה שאברהם אבינו הוא גם "בן חמש [שנים]" – יש פה מישהו בן חמש? וגם "בן שבעים [שנה]". מה כתוב בפרקי אבות? "בן חמש שנים למקרא". בן כמה היה אברהם אבינו כשהכיר את ה' בחז"ל³ כתוב בן שלש, אבל בעל אור החיים הקדוש' אומר שהיה בן חמש – פלא, לא יודעים את מקורו, אבל כך הוא כותב.

מה המשנה אומרת על בן שבעים? "בן שבעים לשיבה". שיבה כתובה בתורה דווקא באברהם אבינו⁴. שיבה היא גם לשון ישיבה – "אברהם זקן ויושב בישיבה"⁵. באיזה גיל הוא יושב בישיבה, באיזה גיל הוא נעשה ראש ישיבה? בגיל שבעים (הוא ה"מופלא שבסנהדרין" ומסביב לו יושבים שבעים זקנים). הוא גם "בן שבעים לשיבה" וגם "בן שבעים לישיבה"⁶.

ז ראה סוד ה' ליראיו שער "ביאת המשיח".
ח אבות פ"ה מכ"א. גם בלשון הפסוק וגם בלשון המשנה מסתתרת גימטריא יפה: בן חמש = 400 = שנים.

ט נדרים לב, א.

י בתחלת לך לך.

יא בראשית טו, טז; כה, ח.

יב יומא כח, ב.

יג בפרק החדש שלנו בתהלים כתוב "ארץ יראה ושקטה"

יס יסו יסוד, יסוד סוד וד ד).

"שבעים" בקבלה רומז לבינה (סוד ה-ע רבתי של "שמע", ז תחתונות דאמא עילאה).
שנה בגימטריא **מחשבה**, סוד "מחשבה ויובלא תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"^{כב}, חכמה.

"בן" – ראשית המודעות העצמית

עיקר הסוד הוא המלה "בן". נקדים לספר בדיחה: יודעים מהו שגריר? יש שגרירים ששולחים לכל המדינות בחוץ לארץ. השגריר ששולחים לאמריקה הוא שגריר חשוב. השגרירים כאן בארץ ישראל לא תמיד יודעים תורה, לדאבוננו, אבל באמריקה הם מגיעים לבית כנסת ומעלים אותם לתורה. היה שגריר חשוב שקראו לו לעלות לתורה, שאלו אותו מה השם שלו והוא אמר 'יוסף' (סתם אני אומר שם). שאלו אותו 'יוסף בן?' – צריך לומר שם של אבא, אבל הוא לא הבין ואמר – 'בן חמישים!' הוא חשב שרוצים לדעת בן כמה הוא. זו רמת ההשכלה באידישקייט של השגרירים...

מה אפשר ללמוד מכאן? שבן – "ברא בוכרא" בקבלה – הוא דעת, מודעות עצמית. ברגע שאמרנו 'בן', גיל, הוא חושב על עצמו. למה אני צריך לדעת שאני בן שבעים וחמש? למה טוב לדעת בן כמה אני? אולי בשביל לומר את הפרק שלי בתהלים. אבל היו הרבה יהודים, ואולי עדיין יש, שלא ידעו בני כמה הם. בשביל מה צריך לדעת בן כמה אני? בן כמה אני זו ראשית המודעות העצמית של האדם. צריך לדעת בן מי אני – מי אבא ואמא שלי, חכמה ובינה – אבל הידיעה בן כמה אני היא כבר דעת, לדעת את עצמי, כמו אותו שגריר

נקטא סתימין ופרישין" (הארט יסוד אבא – "שנה" כאן בפסוק – ביסוד ז"א).

כב זחר ח"א קנג, א. ראה זחר ח"ג רצ, ב.

ובכוונה. אכזריות היא מדה טובה? [לא]. זו המדה הכי רעה. מה ההיפך מאכזר? [רחמן]. יפה, **רחמן** אותיות **מחרן**. אברהם אבינו הגיע למקום של "והכנעני אז בארץ"^{טו}, בו כולם היו אכזריים, והוא היה רחמן, והיה לו גם שם צבאו-ת. שם צבאו-ת הוא נצח והוד, כנ"ל. איזו ספירה היא רחמנות? כעת לומדים חסידות – רחמנות היא מדת התפארת, "יעקב אשר פדה את אברהם"^{טז}.

יש לנו כבר נצח, הוד ותפארת וגבורה. גבורה היא הפשט של חרן, לשון חרון אף, כעס – אברהם הפך את החרון אף, החרון, לרחמים. כמו שאברהם הפך את החשך לאור^י – "אברהם התחיל להאיר"^{יח} – הוא הפך את הטעם המר למתוק, את אכזריות "הכנעני" לרחמים (הסימן הראשון של בני ישראל קדושים – "רחמנים"^{יט}). אם כן, אולי יש את כל הספירות בפסוק.

"חמש שנים ושבעים שנה" – מלכות-יסוד-בינה-חכמה

מהי מדת אברהם אבינו עצמו? איך כתוב – "תתן אמת ליעקב... לאברהם"^כ? [חסד]. "חסד לאברהם", "ואברם" הוא חסד, "**בצאתו**", אותיות **צבאות** היינו נצח והוד ו-**רחמן** (אותיות "**מחרן**") תפארת. מה יש כאן עוד? "בן חמש שנים ושבעים שנה". כעת אני אומר בקיצור, לא כולם יבינו, אבל אולי משיהו קצת יבין: "חמש" היינו ה תתאה שבשם – מלכות – "בן חמש שנים למקרא" כנ"ל.

"שנים" בגימטריא **יסוד** פנים ואחור^{כא} י)

טו בראשית יב, ו.

טז ישעיה כט, כב.

יז כפי שהוסבר בהתוועדות יום הולדת מוקדמת יותר, עם בנות הרב.

יח שמות רבה טו, כו.

יט יבמות עט, א.

כ מיקה ז, כ.

כא "שנים" לשון שנים (כדרשת חז"ל בכ"מ) – "תרין יודין

בינה
"שבעים"

חכמה
"שנה"

דעת
"בן"

גבורה
"חרן"

חסד
"ואברם"

תפארת
"מחרן" (אותיות רחמן)

נצח והוד
"בצאתו"

יסוד
"שנים"

מלכות
"חמש"

שמרוכז רק בעצמו. הוא לא חושב על אבא ואמא שלו כשאומרים 'בן'. אמרנו זאת רק כדי להסביר ש"בן" רומז לדעת (ה"מפתחא דכליל שית"^כ, ובעצם כללות כל הספירות^{כז}).

סיכום עשרת הספירות

אם כן, "אברם" היינו חסד, "בן" דעת, "חמש" זו המלכות, "שנים" יסוד, "שבעים" בינה (שני המספרים – "חמש" ו"שבעים" – הם ה תתאה ו-ה עילאה, אמא תתאה ואמא עילאה, מתאים ל"בן חמש שנים למקרא" ו"בן שבעים לשיבה" כנ"ל), "שנה" היא חכמה, "בצאתו" נצח והוד ו"מחרן" גבורה (חרון אף) שאברהם הופך לתפארת (רחמן):

כג. זהר ח"ב קעז, א.

כד. והרמז: "ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן" ועוד המספר $75 = 2704 = 52$, בן, ברבוע!

בקיזור – תובנות ונקודות 'עבודה':

- גיל שבעים וחמש הוא זמן ל"עתה הרחיב הוי' לנו ופרינו בארץ".
- בגיל שבעים וחמש צריך לצאת מחרן – לצאת מכל הכעסים של העולם.
- אברהם אבינו יוצא מ"אלפים שנה תהו" ומתחיל לברר את רפח ניצוצות – החל מהניצוצות שבבן אחיו לוט. והרמז: **אברם-לוט עולה רפח**.
- אברהם אמנם משאיר את **תרח** מאחור, אך בפנימיות הוא לוקח ממנו ניצוץ של **משיח צדקנו**.
- גיל **שבעים וחמש** הוא הזמן ל"**ופרצת**".
- לימוד תורה החל מ"**ויקרא**" הוא סגולה לשיבה טובה, עד לשיבה בסנהדרין וגילוי שבעים פנים לתורה.
- בראשית דרכו, בצאתו מחרן, אברהם הופך את הכעס וחרון האף לרחמים – מביא למקום הכנעני-האכזרי את עם ישראל הרחמן.
- איזה 'בן' אני? המחשבה על ההורים היא מודעות מתוקנת והמחשבה על גילי היא ראשית המודעות העצמית השלילית (אותה יש להמתיק באמירת פרק תהלים לפי שנותי, כמנהג הבעל שם טוב).

גוף ונשמה בחלום יעקב

שפת אמת ויצא

צמאון הנשמה וכמיהת הגוף

"וַיִּחְלֶם וְהִנֵּה סֵלֶם מַצֵּב אֶרְצָה וְרָאִשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וְיִרְדִּים בּוֹ. וְהִנֵּה הוּא נֹצֵב עָלָיו. מַסְבִּיר הַשֵּׁפֶת אִמְתָּ" שֶׁהַסּוּלָם הוּא הַגּוֹף שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ, הַמְלָבוֹשׁ לַנִּשְׁמָה, וְ"וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו" הוּא שֶׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ. בִּיעָקֵב מֵתֻקִּים "צִמְאֹה לֶךְ נִפְשִׁי, כִּמָּה לֶךְ בִּשְׂרִי... כֵּן בִּקְדֵשׁ חֲזִיתְךָ"^א – כִּפִּי עֵרֶךְ הַצִּמְאֹון (מִצַּד הַנֶּפֶשׁ-הַנִּשְׁמָה) וְהַכְמִיָּה (מִצַּד הַבֶּשֶׂר-הַגּוֹף) הוּא רֹאה בַּחֲלוּמוֹ אֶת הַגּוֹף כְּסוּלָם וְאֵת הַנִּשְׁמָה כְּנֹצֵב לַמַּעֲלָה, מוֹשֵׁרֶשֶׁת בָּה'.

תורה ומצוות

הַמְלָאכִים הָעוֹלִים וְיורֵדִים בְּסוּלָם רֹמְזִים ל-**תְּרִיג** מִצְוֹת שֶׁמְקִימִים בַּגּוֹף – כֹּל מִצְוָה הִיא מִלֵּאךְ-שְׁלִיחַ, כִּמְאֹמֶר חֲז"ל "הֵיוּ מַכְבִּדִים אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁהֵן שְׁלוּחֵי וְשְׁלוּחֵי אָדָם כְּמוֹתוֹ"^ב. "וְהִנֵּה הוּא נֹצֵב עָלָיו" הֵינּוּ הַתּוֹרָה – "אִוְרִיתָא

נַעֲרָךְ מִרְשִׁימוֹת הָרֵב ע"י הָרֵב יוֹסֵף פִּלְאִי. ג' כְּסָלוֹ תש"פ – כפ"ח.

א שֵׁפֶת אִמְתָּ וַיִּצָּא תֵרֵס"ד:
בַּמִּדְרָשׁ צִמְאֹה לֶךְ נִפְשִׁי כִּמָּה לֶךְ בִּשְׂרִי כִּשֶׁם שֶׁנִּפְשִׁי צִמְאֹה כֵךְ רַמ"ח אֵיבָרִים בּוֹ. כִּכְר כְּתַבְתִּי בַּמ"א כִּי לִפִּי שֶׁהִי הַצִּמְאֹון שֶׁלֹּו בִּנְפֶשׁ וּבִגּוֹף. כֵךְ נִרְאֶה לוֹ הַחֲלוּם. כִּי הַסּוּלָם רֹמֵז לַבֶּשֶׂת הַגּוֹף רַמ"ח וְשֵׁם"ה שֶׁהֵם תִּיקוֹן הַמְּלָבוֹשׁ. וְהִי נֹצֵב עָלָיו הוּא בַח" הַנִּשְׁמָה וְהַתּוֹרָה. וְע"ז בִּיקֵשׁ וְנָתַן לִי לֶחֶם לֵאכּוֹל וּבִגְד לַלְבוּשׁ רֹמֵז בַּמִּד' לֶחֶם זֶה תּוֹרָה מִשְׁזַכָּה אָדָם לַתּוֹרָה זֹכֶה לַמְּלָבוֹשׁ. הוּא הַלְבוּשׁ שֶׁנַּעֲשֶׂה ע"י הַמִּצְוֹת כִּי הַמְּלָבוֹשׁ כִּפִּי צוֹרֵת הַגּוֹף. וְכִמוֹ שֶׁהִי הַתְּשׁוּקָה שֶׁלֹּו בַּגּוֹף וְנִפְשׁ. כֵן בִּקְדוּשׁ חֲזִיתֶיךָ. כֵךְ הִי הַמְרָאָה לְרֹאוֹת עוֹזֵר וּכְבוֹדֵךְ הוּא ג"כ ב' בַּח" הַנִּל'. עוֹז זֶה תּוֹרָה. כְּבוֹד בַּח" הַמְּלָבוֹשׁ דְר"י קָרָא לַמִּאֲנִי מַכְבְּדוֹתָא. וְכ"כ ה' עוֹז לַעֲמּוֹ יְתֵן. יְבָרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשׁוּלָם הוּא הַמְּלָבוֹשׁ שֶׁהַגּוֹף חֹסֵר הַשְׁלִימוּת. וְע"ז הַתּוֹרָה זֹכִין לַשְׁלִימוּת הַגּוֹף וְהַמְּלָבוֹשׁ כְּנ"ל.

ב תְּהִלִּים סג, ב.

ג תְּנַחֲמוּם וַיִּגְשׁוּ.

וְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא כּוֹלָא חֲד"ד – וְשֶׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ כֹּל יְהוּדִי הִיא בָאוֹת שְׁלוֹ בַּתּוֹרָה, "חֲלָקְנוּ בַּתּוֹרָתְךָ", הַנִּצְבֵּת עָלָיו, בּוֹחֲנֵת אֶת עֲבוֹדָתוֹ הַפְּנִימִית ("וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו וּמֵלָא כֹּל הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ וּמִבִּיט עָלָיו וּבּוֹחֵן כְּלוּיֹת וּלֵב אִם עוֹבְדוֹ כְּרָאוּי"^ד) וּמִבְרַכֶּת אוֹתוֹ "וּפְרַצְתָּ יָמָה וּקְדַמָּה וּצְפֹנָה וּנְגִבָּה". בְּשִׁמּוֹת יַעֲקֹב, **יַעֲקֹב** (הָעוֹלָה **מִלֵּאךְ-מִלֵּאךְ**, עוֹלָה וַיּוֹרֵד) שִׁיךְ לַגּוֹף ו-**יִשְׂרָאֵל** ("רַת יֵשׁ שְׁשִׁים רִיבּוּא אוֹתִיּוֹת לַתּוֹרָה") לַנִּשְׁמָה. אַחֲרֵי הַחֲלוּם אוֹמֵר יַעֲקֹב "וְנָתַן לִי לֶחֶם לֵאכּוֹל וּבִגְד לַלְבוּשׁ" – לֶחֶם הֵינּוּ תּוֹרָה, "לָחוּ לַחֲמוּ בַּלְחָמִי"^ה (וְכֵן **לֶחֶם** אוֹתִיּוֹת **חֶלֶם**, חֲלוּם יַעֲקֹב), וּבִגְד הֵינּוּ הַמִּצְוֹת (לְבוּשֵׁי הַנִּשְׁמָה הַמִּתְקַיְּמוֹת בַּגּוֹף)^ו. גַּם "עוֹז וּכְבוֹדֶךָ" שְׁבַסִּים הַפְּסוּק "צִמְאֹה לֶךְ נִפְשִׁי" רֹמְזִים לַתּוֹרָה וּמִצְוֹת: "עוֹז" הֵינּוּ "אֵין 'עוֹז' אֵלָא תּוֹרָה"^ז וְ"כְבוֹדֶךָ" הֵינּוּ מִצְוֹת-מְלָבוּשִׁים (הַנִּקְרָאִים כְּבוֹד^ח), וְהוּא סוּד "הוּא" עוֹז לַעֲמּוֹ יְתֵן [כְּתִרְגוּם 'אִוְרִיתָא לַעֲמִיָּה יִהְיֶה' הוּא יְבָרַךְ אֶת עַמּוֹ

בְּשׁוּלָם [אוֹתִיּוֹת **מְלָבוּשׁ**]^י.

"כִּמָּה לֶךְ בִּשְׂרִי" לְשׁוֹן כְּמוֹת – מִצַּד מִצְוֹת הַגּוֹף "הַכֹּל לִפִּי רוּב הַמַּעֲשֶׂה"^י. אִם כֵּן, "צִמְאֹה לֶךְ נִפְשִׁי" הֵינּוּ אִיכוֹת, לֵה יֵשׁ עֵרֶךְ עֲצָמִי בְּלִימוּד הַתּוֹרָה (וּכְדִּבְרֵי רַבִּי חַיִּים מְבָרִיֶּסֶק עַל 'בְּטוּל

ד ע"פ זֶהר ח"ג עג, א.

ה תְּנִיא פמ"א.

ו מְגִלָּה עֲמוּקוֹת וְאֶתְחַנֵּן אֹפֶן קְפוֹ.

ז מְשִׁל ט, ה.

ח תְּנִיא פ"ה.

ט מִדְרַשׁ תְּהִלִּים ז.

י שְׁבַת קִיג, ב 'רַבִּי יוֹחָנָן קָרָא לַמִּאֲנִי מַכְבְּדוֹתִי'.

יא תְּהִלִּים כט, יא.

יב אֲבוֹת ג, טו.

לברית העולם ("כד סליק ברעותיה למברי
עלמא"^א) היינו התכללות שרש המצוות (רצון
ה') בתורה^ב.

יעקב ומשה

יעקב השתוקק לתיקון הגוף והנשמה,
מצוות ותורה. והנה "משה מלגאו יעקב
מלבר"^ג, **כנשמה** (אותיות **משה ג**, שייך
ל"**משנה** תורה", שרש תורה שבעל פה) וגוף.
"תורה צוה לנו משה"^ד, אמנם משה צוה לנו
מצוות (ולא רק תורה ללמוד), כדרשת חז"ל^ה
ש"**תורה** צוה" היינו **תריא** מצוות מפי משה,
וכן **משה רבינו** עולה **תריג** מצות, אבל מצוות
משה הן-הן **תורה**, דהיינו התכללות שרש
המצוות בתורה (כנ"ל ביחס לעולם המלבוש).
ובתורה עצמה: יעקב עוסק ב"גופא דאורייתא"
אך עיקר העבודה הוא השלמת התורה על ידי
פנימיות התורה, הדבקות בה' הנצב עליו.

יעקב צריך סולם לחיבור שמים וארץ (גוף
ונשמה, מצוות ותורה), אבל משה מתייחד מיד
עם ה' הנצב עליו. ובאמת, גם אי-רצונו של
יעקב אבינו לעלות בסולם נבע מדרגת משה
שבתוכו, שאינו זקוק לסולם^ו.

הכלל העולה: מצוות ביחס לתורה הן
חיצוניות, בחינת בשר-גוף לעומת נשמה.
שלמות הגוף עם המלבוש-חשמל היא על ידי
התורה דווקא, "והנה הוי' נצב עליו", ושלמות
התורה הנגלית הוא בדבקות בה' בפנימיות
התורה.

תורה באיכות^ז). איכות וכמות – תורה ומצוות
– מקבילים לאותיות ו-ה שבשם, פרצופי ז"א
(תפארת) ומלכות. והנה, **כמה** עולה **א-דני**, שם
המלכות, מדת דוד, ו-**צמאה** עולה **קול**, שכנגד
התפארת, בסוד "הקל קול יעקב", וצירוף
השרשים **צמא-כמה** עולה **יעקב-דוד**!^ח

סוד המלבוש

והנה **מלבוש** עולה **חשמל** (כנודע), שסודו
חש-מל, שתיקה ודבור, "עתים חשות עתים
ממללות"^ט. מצד הגוף דווקא "עת לחשות ועת
לדבר"^י, אבל מצד שרש הנשמה בתורה יש
דבור בלתי פוסק – התורה מדברת תמיד שהרי
"באורייתא ברא קודשא בריך הוא עלמא"^{יא}
ואם יפסק הדבור העליון של התורה לא היה
קיום לעולם לרגע, "אם לא בריתי יומם ולילה
חקת שמים וארץ לא שמת"^{יב} (שעל כן כל יד
שנים שהיה יעקב בבית עבר לא ישן אלא עסק
בתורה יומם ולילה).

בשרש העליון, לפני הצמצום, הכל כלול
בתורה: "עולם המלבוש" הוא הדרגה בה "שיער
בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל",
עליה נאמר "אסתכל באורייתא וברא עלמא"^{יג},
אך דרגה זו היא בגדר "מילין דהדיוטא" ביחס
לתורה כ"שעשועים עצמיים", "שעשועים יום
יום"^{יד}, שקדמו לגמרי לעולם ולרצון לבוראו
("נצב עליו"). השיעור לאחר עלית הרצון

יג וראה הלכות ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ה ושו"ת בית אפרים
או"ח סח.

יד אכן, יש התכללות בכל אחד מהם: **צמא-כמה** (יעקב-
דוד) עולה **דוד** ברבוע ואילו **נפשי-בשרי** עולה ז"פ **צמאה-קול**
(מדת יעקב).

טו חגיגה יג, ב.

טז קהלת ג, ז.

יז זהר ח"א ה, א.

יח ירמיה לג, כה.

יט זהר ח"א קלד, א.

כ משלי ח, ל.

כא ע"פ זהר ח"ג סא, ב.

כב וראה גם תניא קו"א ד"ה "דוד זמירות קרית להו".

כג ע"פ תקו"ז כט, א.

כד דברים לג, ד.

כה מכות כד, א.

כו וראה שפת אמת ויצא תרמ"ז "איתא כי לא רצה לעלות
בסולם. כי הסולם הוא בחי' ימי המעשה שהנהגה ע"י המלאך.
והוא הי' לו דביקות בהפנימיות".

היציאה מהאצילות לעולמות ב"ע

אור החיים ויצא

הליכת-הסתלקות החרון

עוד ירמוז להודיע כי כשיצא יעקב מבאר שבע תיכף הלך חרונו של עשו, והוא אומרו וילך חרנה.

בעולם היצירה - עולם המדות, הרגש - קיימים גם רגשות שליליים ככעס ומתחוללת מלחמת היצר הטוב והיצר הרע, יעקב ועשו. בצאתו לעולם המדות משכך יעקב את מדת הכעס ה'עשׂונית'.

רדיפת אליפז את יעקב

ולדבריהם ז"ל ששלח עשו אליפז אחריו וכו', ירצה באומרו וילך חרנה לרמוז על הליכת אליפז אחריו בחרון ואולי כי לזה סמך לדבר ויפגע במקום לרמוז כי ראה עצמו בצער והוצרך לתפילה.

רדיפת אליפז בפועל היא בעולם העשיה, "אף [גם לשון חרון-אף] עשיתי". בעולם העשיה, יעד המלכות העיקרי - "מלכות מקננת בעשיה"^א - מתגלה במלכות תכונת "ואני תפלה"^ב. בפרט מדובר בתפלת ערבית, שתקן יעקב אביו - תפלה מתוך חשכת הליל, ה"עת צרה היא ליעקב", כשתפלה בלשון פגיעה רומזת לתפלה כנגד רצון אליפז לפגוע ביעקב.

על פתיחת הפרשה - "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" - שואל האוה"ח מדוע נדרש לומר "וילך חרנה" (ומדוע נכתב "חרנה" ולא 'לחר') ומשיב שלשה תירוצים. יציאת יעקב מבאר שבע היא יציאתו ממלכות דאצילות לעולמות ב"ע^א, לכן מכוונים שלשת התירוצים כנגד שלשת העולמות התחתונים (וכידוע מרבי אייזיק מהומיל"י שגם במחלוקות במציאות "אלו ואלו דברי אלהים חיים", כל אחד בעולם אחר):

חרן הלכה לקראת יעקב

ויצא יעקב וגו' פירוש לא עשה אלא יציאה ולא הוצרך ללכת ברגליו וההולך הוא חרנה, והוא אומרו וילך חרנה פירוש חרנה הוא שהלך ממקומו להקביל פני יעקב.

ראשית היציאה מהאצילות היא לעולם הבראיה, עולם המחשבה, ומכיון ש"במקום מחשבתו [יעדו] של אדם שם הוא נמצא"^ב - ממילא ברגע יציאתו היעד בא לקראתו (והוא סוד "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"^ג - ברגע שאלקים יצא לבר, לבריאית העולם, נתקיים "הוא צוה" = יצא, יציאה מאין לברוא יש) ונבראו [ממילא]^ד ו"את השמים ואת הארץ" באו לקראתו).

סיכום

ולסיכום: כשהאדם יוצא ממקומו <

נערך מרשימות הרב ע"י איתיאל גלעדי. ג' כסלו תש"פ - כפ"ח.

א ישעיה מג, ז.
ב ע"פ תקו"ז ו (כג, א).
ג תהלים קט, ד.
ד ירמיה ל, ז.

א ראה זחר ח"א קמז, א-ב.
ב ראה חנה אריאל יתרו ד"ה "אתם ראתם".
ג עירובין יג, ב. גיטין ו, ב.
ד ראה כש"ט (קה"ת) אותיות נו ו-ערה.
ה בראשית א, א.
ו תהלים קמח, ה.

ניגון

439 | ניגון רוסטוב | ב' חשון תש"פ

לאט ועמוק ♩ = 58

במובן מסוים, היציאה מהעולם ה'מושלם' של האצילות וההתייחסות לסבכי הנפש כבר מרגיעה את אנשי עולם הרגש, שהתקוממו על הצדק המוחלט של המלכות דאצילות במקומה). לסיום עליו להתמודד עם קשיי המציאות בפועל, בעיקר בכח התפלה מלמטה למעלה (המתחדשת במלכות דאצילות דווקא כשהיא יורדת מטה-מטה).

באצילות, מעולם שכולו טוב (ובעולם הזה, מבית המדרש שכולו תורה) לשליחות במציאות התחתונה, ראשית דרכו בעולם הבריאה-המחשבה, בו עליו לכוון את מחשבתו ליעד – ובכך כבר להוליך ולקרב את יעדו אליו. בהמשך הוא יורד לעולם היצירה-הרגש, ועליו לשכך את המדות הרעות המתעוררות מהתמודדות עם המציאות, ובראשן הכעס

דע לומר תודה

מעין גנים – 'נקודה חסידית' בפרשת ויצא

הנפש ותיקון הנפש בדרך החסידות, שיש להשריש היטב בעומק הנפש: ההכרה שבסופו של דבר לא 'מגיע לי' דבר, אלא כל מה שאני מקבל מאת ה' הוא "מתנת חנם" בלבד. ממילא, כאשר פונים לה' ומבקשים ממנו, הכל בלשון תחנונים, "תחנונים ידבר רש"¹, תחנונים למתנת חנם, ועל כל מה שמקבלים מודים ואומרים "הפעם [כל פעם] אודה את ה'".

יהודה הוא שבט המלכות, "לא יסור שבט מיהודה"², וממנו יוצא דוד המלך ומשיח בן דוד. מה שיהודה הוא הבן הרביעי מתאים להיותו 'הרגל הרביעית' במרכבה: כלומר, במרכבה העליונה יש ארבע רגליים (כמו במעשה מרכבה שראה הנביא יחזקאל, שם הכל נחלק לארבע), חסד גבורה תפארת ומלכות – אברהם יצחק ויעקב הם חסד גבורה ותפארת (עיקר מדות הלב) ויהודה-דוד הוא המלכות³. במערכת הספירות ובכוחות הנפש, המלכות היא האחרונה והחותמת, תכלית וסיום הכל – וכן היסוד של ההודאה וההכרה 'לא מגיע כלום',

"ותהר עוד ויתלד בן ויתאמר הפעם אודה את ה' על כן קרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד מִלְּדָתָהּ". מפרש רש"י, על פי חז"ל⁴, שהאמהות ידעו שעתידים להוולד שנים עשר שבטים (שכולם נולדו בפרשתנו מלבד בנימין), וכיון שכן 'מגיע' לכל אחת מארבע נשות יעקב שלשה בנים. לכן כשנולד ללאה אמנו הבן הרביעי, אמרה "הפעם אודה את ה'", שנטלתי יותר מחלקי, מעתה יש לי להודות".

והנה בגמרא נאמר "אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה להקדוש ברוך הוא עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר הפעם אודה את ה'".⁵ אם כן, "הפעם אודה את ה'" הכוונה לא רק "הפעם" ביחס לשלשת הילדים הקודמים אלא "הפעם" הראשונה מאז בריאת העולם שמישהו מודה לה! זאת מפני שללאה היתה הכרה ברורה שקבלה "יותר מחלקה" וזו הודאה שלמה.

לא מגיע לי כלום

אמנם לאה הגיעה להכרה הזו בשלמות בלידת יהודה, הבן הרביעי, אבל הדבר חוזר ומלמד גם על שלש הלידות הקודמות. כעת, לאחר שקבלה יותר מחלקה, ברור שמהתחלה הכל הוא בגדר מתנת חנם בלבד וצריך להודות על הכל!

כלומר, הודאה אמיתית היא מתוך הכרה ש'לא מגיע לי כלום'. זהו יסוד עיקרי בתורת

ערוך מהקלטת שידור תשע"א, ע"י יוסף פלאי.

א בראשית רבה עא, ד.

ב ברכות ז, ב.

ג משלי יח, כג.

ד בראשית מט, י. המלכות היא הספירה השביעית (ביחס למדות, החל מהחסד), והנה יהודה הוא היהודי השביעי בעולם, אברהם יצחק יעקב ראובן שמעון לוי יהודה – המכוונים כסדרם לפי המדות: אברהם יצחק ויעקב כנגד חסד גבורה ותפארת כנודע; ראובן כנגד הנצח, ענף החסד; שמעון כנגד הודו, ענף הגבורה; לוי כנגד היסוד, "הפעם ילדה אישי אלי" (הזיווג ביסוד); ויהודה כנגד המלכות. על המלכות נאמר "איהי בהוד", ומכאן הקשר המיוחד בין שמעון ליהודה, שהתברך בברכתו ונחל בנחלתו, **שמעון יהודה = מלכות!**

ה סוד מעשה בראשית הוא שלשה (כרמו של רבי אברהם אבולעפיה: **בראשית = שלשה דברים יחד**) וסוד מעשה מרכבה הוא ארבעה, "שלשה המה נפלאו ממני [מעשה בראשית] וארבעה לא ידעתיים [מעשה מרכבה]". אכן, המרכבה כלולה כבר בבראשית, **בראשית = שלשה ארבעה** (וכאשר נצרך **בראשית שלשה מרכבה ארבעה**, דהיינו **בראשית בראשית מרכבה = 7 פעמים 13 פעמים 23**).

ית' וית' והוא מלשון הוד והדר³¹. אם כן, הודאה ושבח על פעולות ה' הוא דבר שנעשה עוד לפני לאה, אבל הודאה על מתנה זה דבר שהתחדש-התגלה בלאה אמנו בהולדת יהודה, והרמז **יהודה = הוד הוד**, הודאה של שבח והודאה על מתנה.

אך ההסבר הזה עדיין לא מספק, שהרי גם הצדיקים שלפני לאה ידעו ודאי להודות על הטובה. לכן יש להעמיק ולומר שלא התעצמה עם מדת ההודאה יותר מכל מי שקדם לה. אדם יכול להודות בלב שלם על מתנה טובה שקיבל, וסוף סוף המתנה עומדת בפני עצמה ופעולת ההודאה בפני עצמה (ההודאה היא פעולת הגברא והמתנה היא החפצא). אבל לאה היא הראשונה שקראה למתנה, הבן שניתן לה, על שם ההודאה! קריאת שם היא הגדרת המהות, ובוזה אמרה לאה שאין כאן שני דברים נפרדים אלא המתנה כולה אומרת הודאה (החפצא מתאחד עם פעולת הגברא).

לאה עצמה מייצגת את ספירת הבינה, האות ה הראשונה בשם הוי', "שם הגדלה לאה [שנדרש ה גדלה] ושם הקטנה רחל". הבינה היא המחשבה, וכן מבואר שלאה היא "אותיות המחשבה" בנפש (לעומת רחל שהיא "אותיות הדבור"). לכן לאה היא המקור של הודיה לה' – מתוך בינה-הבנה ש'לא מגיע לי כלום' ועלי להודות. אכן, נאמר "בינה עד הוד אתפשטת", התפשטות ספירת הבינה היא עד ספירת ההוד, הבינה מולידה הודאה-הודיה שלמה³².

יהודה ודוד

נחזור לשמו של יהודה. **יהודה** הוא השם היחיד בתנ"ך שמופיע בתוכו שם הוי' בשלמות ולפי הסדר! רק האות ד נוספה (כאילו

בלידת יהודה, חוזר וכולל כל מה שקדם. ורמז מובהק בדברי לאה, **הפעם אודה את הוי' = אברהם יצחק יעקב**, הרגל הרביעית של יהודה כוללת את שלש הרגלים הקודמות!

שני סוגי הודאה

ועדיין צריך להבין: וכי לאה היא הראשונה שהודתה לה? והרי במזמור קל"ט תהלים, העוסק בבריאת האדם ומיוחס לאדם הראשון³³, נאמר "אִיֶּדֶךָ עַל כִּי נִנְרְאוֹת נִפְלְיֹתִי נִפְלְאוֹתִי מִעֲשֵׂיךָ וְנִפְשִׁי יִדְעֶת מְאֹד"³⁴! גם "מזמור שיר ליום השבת. טוב להודות לה"³⁵ נאמר בידי אדם הראשון³⁶.

אפשר להסביר שישנם שני סוגי הודאה: הודאה במשמעות של שבח על נפלאות ה' בכלל, והודאה על המתנה הטובה שה' נתן לי בחסד חנם³⁷. הדבר נוגע לפירוש ספירת ההוד, כמו שמבאר אדמו"ר הזקן את המשמעות הפנימית של ספירת ההוד כמדה בנפש "ובכלל זה גם כן להודות לה' על כל הטובות אשר גמלנו ולא להיות כפוי טובה ח"³⁸ [הודאה על הטובה שנתנה לי] ובכלל זה להודות על כל שבחיו [הודאה ושבח] ומדותיו ופעולותיו באצילות ובריאות עליונים ותחתונים שהם משובחים עד אין תכלית ונאים וראויים אליו

1 **יעקב לאה יהודה = אברהם. יעקב לאה יהודה ר"ת ילי**, השם השני ב-עב שמות, היוצא מסופי תבות "אנכי האל אלהי אביך" (שנאמר ליעקב אבינו, כאשר המלה **האל** אותיות **לאה**). אם נבנה סדרה מהשמות **יהודה** (30) **לאה** (36) **יעקב** (182), המספר הבא יהיה 468 (**חי** פעמים **הוי'**, כאשר יעקב הוא 7 פעמים **הוי'**), וארבעת המספרים יחד עולים **משיח משיח**.

2 תורה תמימה כאן.

3 כדברי רש"י בבא בתרא יד, ב ד"ה על ידי אדם. ראה סנהדרין לח, א. בראשית רבה כד, ב.

4 תהלים קלט, יד.

5 תהלים צב, א-ב.

6 בראשית רבה כב, יג.

7 רבים נוהגים להבדיל בין הודאה להודיה, אך לשתי הצורות יש משמעות שווה בלשון חז"ל.

יג תניא אגרת הקדש טו.

יד מבואר בכתבי האר"י שלאה היא בסוד "עקב ענוה יראת ה'". הענוה היא היסוד להודאה.

גם החוויה הקיומית של דוד המלך, המודה לה' עוד ועוד במזמורי תהלים, מתוך הכרה ש"יחיד ועני אני"^ט (ולא מגיע לי כלום).

בעומק, המיקום של ה-ד ביהודה, בין ל-ה, פירושו שה-ד היא המחוללת את יחוד אותיות **וה** בשם הוי', זהו "יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה" (קודשא בריך הוא היינו ו, פרצוף זעיר אנפין, ושכינתיה היא אות ה, המלכות). כדי לפעול את היחוד צריך פשוט לומר תודה! להודות לה' על הכל. ועוד, היות יהודה הבן הרביעי רומז לכח היחוד והזיווג שלו, כיון שהמספר ארבע קשור במהותו לרביעה, כמו שהפסוק "מספר את רבע ישראל" מתפרש גם על ארבעת הדגלים במחנה ישראל וגם על "רביעותיהם של ישראל"^כ (ובחכמת המספר: הריבוע הוא תוצאה של יחוד כאשר קו האורך מתיחד עם קו הרוחב). כך יהודה מיחד, בכח ה-ד, את אותיות **וה**.

צריך כמובן להודות על הנפלאות של ה', אבל הדבר הגדול יותר הוא לדעת להודות על כל דבר, "על כל נשימה ונשימה"^{כא}, כל רגע בחיים. זו המודעות העתידית, שאנו מתקרבים אליה, של הודאה ותפלה מתמדת, ואז מתקיים היחוד השלם של קודשא בריך הוא ושכינתיה, "והיה ה' למלך על כל הארץ"^{כב}.

ורמז לסיום: כאשר 'נרחיב' את ה-ד של יהודה ל-**דוד**, אזי יהודה יהפוך ל**יהודה** שעולה **גואל**, "ובא לציון גואל"^{כג}.

'נדחפה') בין האותיות **ו-ה**. ראשית, האות **ד** רומזת להיות יהודה הבן הרביעי, הרגל הרביעית. בנוסף, האות **ד** רומזת לדוד המלך שיוצא מיהודה. ובהקשר שלנו, **ד** היא האות המיוחדת בשמו של יהודה המורה על ההודאה (ה-ד מודה לשם הוי' וכך נוצר השם **יהודה**).

האות **ד** רומזת גם לשם הוי' שיש בו ארבע (ד) אותיות. יותר מזה, מוסבר שהאות ה האחרונה בשם הוי' מתפתחת בשלבים: ה היא אות המלכות (הרגל הרביעית) ובתחילה היא עצמה מופיעה כאות **ד**, **דלת** היא **דלה** ועניה^{טו}, "דלית לה מגרמה כלום [המלכות שאין לה אור עצמי משלה]"^{טז}; לאחר מכן נוספת רגל שמאלית ל-**ד** וכך היא הופכת ל-ה, הוספה זו היא בהשפעת האות ו בשם הוי' המופיעה כעת ברגלה של ה. זו הכוונה העיקרית בשמו של **יהודה** – ו משפיעה ל-ד והופכת אותה להיות ה^י.

ובעבודת הנפש: הדלות הטובה היא ההכרה שלא מגיע לי כלום' ולכן אני מודה על כל מה שאני מקבל. האות **דלת** נדרשת בראשי תבות **דע לומר תודה**^{יז} – בדיוק מה שאנו לומדים מדברי לאה בהולדת יהודה. זו

טו שבת קד, א' גימל דלת, גמול דלים".

טז זהר ח"ג קפ, ב.

יז האות ד היא בסוד נקודה-קו-שטח, דהיינו קו אורך וקו רוחב היוצרים שטח (ואילו הרגל של ה רומזת כבר לממד העומק). **ד** ובמילוי ובמילוי המילוי (הערך הפשוט הוא כנקודה, המילוי קו, ומילוי המילוי הוא שטח), **ד דלת דלת למד תו** = 1352= הרבוע הכפול של שם הוי'.

יח במדרש 'אותיות דרבי עקיבא' נדרשת האות **אלף** בראשי תבות "אמת למד פין". בהשראת המדרש, הצענו ראשי תבות מתאימים לכל האותיות. ראה בחוברת 'אמת למד פין' בהוצאת גל עיני. וראה התוועדות כ"ב אלול תש"ע על 'הסכמת' רבי יהודה החסיד.

יט תהלים כה, טז.

כ במדבר כג, י' ורש"י שם.

כא בראשית רבה יד, ט.

כב זכריה יד, ט.

כג ישעיה נט, כ.

המהפכה השניה

שכר בטלה

בשנים האחרונות, הרב מלמד על ארבע 'מהפכות' גדולות בהלכות תלמוד תורה: כתיבת התורה שבעל פה, נטילת שכר על לימוד תורה, לימוד תורה לנשים ולימוד תורה לאומות העולם, כאשר היום אנו נמצאים בעיצומה של המהפכה השלישית ובראשיתה של המהפכה הרביעית

היתר שכר בטלה

מלאכה קבועה שממנה הוא בטל כעת ומגיע לו פיצוי. אבל מי שאין לו מלאכה מסוימת שבטל ממנה אין היתר ליטול שכר בטלה, כמו שנפסק לגבי דיין בשולחן ערוך "אבל אם אינו ניכר, כגון [שאינו לו מלאכה ידועה אלא] שאומר שמא יזדמן לי שכר בקניית סחורה וסרסרות ובשביל זה מבקש שכר, אסור"^א. אם כן, מובן שכל זה לא נוגע למה שכתב הרמב"ם בגנות מי שמתפרנס מהתורה ולא ממלאכתו, שהרי לאדם זה אין מלאכה שמתבטל ממנה אלא רוצה שהתורה תהיה מלאכתו, ואין כאן היתר שכר בטלה כלל.

בעלי תפקידים המקבלים שכר מהציבור

אמנם מצינו יותר מכך: בעלי תפקידים המקבלים משכורת קבועה מאת הציבור. כך כתב הרמב"ם בהלכות שקלים (פ"ד ה"ד-ז): "מבקר מומים שבירושלם ותלמידי חכמים המלמדים הלכות שחיטה לכהנים והמלמדים להם הלכות קמיצה... כולן נוטלין שכרן מתרומת הלשכה... מגיה ספרים שבירושלם נוטלין שכרן מתרומת הלשכה, דיין שדנין את הגזלנין בירושלם נוטלין שכרן מתרומת הלשכה" – ומשמע שזהו שכר קבוע לאלו שאין להם פרנסה אחרת. וכן בנוגע למלמד תינוקות, הרי עליו לעסוק כל זמנו עם התלמידים (כדברי הרמב"ם בהלכות תלמוד

למדנו על האיסור ליטול שכר ללמד תורה, "מה אני בחנם אף אתם בחנם"^א, וכן אסור ליטול שכר לדון ולהעיד (ולהזות ולקדש באפר פרה). אמנם מבואר במשנה ובגמרא (בבכורות וכתובות) שבכל זה יש היתר כאשר "נותן לו שכרו כפועל"^ב. וכן לגבי מלמדי תינוקות מפורש בירושלמי "שכר בטלין הן נוטלין"^ג. והרמב"ם פסק בהלכות סנהדרין (פכ"ג ה"ה) "כל דיין שנוטל שכרו לדון דיניו בטלים... אבל אם היה עוסק במלאכתו ובאו לפניו שנים לדין ואמר להן תנו לי מי שיעשה תחתי עד שאדון לכם או תנו לי שכר בטלתי הרי זה מותר, והוא שיהיה הדבר ניכר שהוא שכר הבטלה בלבד ולא יותר...", וכן מזכיר הרמב"ם היתר שכר בטלה בפירוש המשנה באבות. ואע"פ שבהלכות תלמוד תורה לא הזכיר הרמב"ם היתר שכר בטלה, בפשטות הדברים למדים זה מזה, וכן כתב הרמב"ם לתלמידו שמעיקר הדין מותר לו לקחת שכר ללמד תורה^ד.

אמנם שכר בטלה הוא כשיש לאדם

נערך ע"י יוסף פלאי. מאמר אחד עשר בסדרה.

א נדרים לז, א. בכורות כט, א.

ב בכורות שם. כתובות קה, ב. וראה

ג נדרים פ"ד ה"ג. והובא בראשונים להלכה. גם בבבלי מוכח שמלמדי תינוקות נוטלים שכר – ראה ב"ב כא, א וברמ"ה שם, כמו שמבאר אדה"ז בהלכות ת"ת א, ג "תקנת חכמים היתה לפרוע מקופת הקהל" – ובפשטות ההיתר הוא מדיון שכר בטלה.

ד אגרות הרמב"ם מהדורת שילת עמ' שיא.

ה שו"ע חו"מ ט, ה. ומקורו בבית יוסף מהרא"ש.

ומלאכה, ולולי זאת היו בלי ספק עוסקים במו"מ וכדומה, כי מאין יהיה להם פרנסתם, הוה כמלאכה ניכרת דידוע לכל שבשביל זה הם נרפים מן מו"מ^ח. וכן במלמדי תורה כתב הטור בשם הרא"ש^ט "נהגו האידנא ללמד הכל בשכר אם אין לו במה להתפרנס שרי ואפי"ש לו אם הוא שכר בטלה דמוכח שמניח כל עסקיו ומשאו ומתנו שרי"^י. ובמלמדי תינוקות מבאר אדמו"ר הזקן "ואם לומד עמהם כל היום ואינו עוסק בשום מלאכה ועסק כלל, מותר לו ליטול שכרו מהם אפילו אינו בעל מלאכה ואומנות כלל לפי שאילו לא למד עמהם בודאי היה מוכרח לעשות איזה עסק להחיות נפשו ונפשות ביתו ועכשיו שלומד עמהם כל היום ואינו עוסק כלל אין לך שכר בטילה הניכר ומוכח גדול מזה"^י (ובפשטות זו כוונת הירושלמי על מלמדי תינוקות שנוטלים שכר בטלה, דהיינו ששכר זה מאפשר להם להתפנות לגמרי).

דעת הרמב"ם בזה

ניתן לומר שהרמב"ם מסכים לרוב הפוסקים שמותר לשלם שכר קבוע לדיינים, רבנים ומלמדים, מדין שכר בטלה, כמו הנוטלים שכרם מתרומת הלשכה. ומה שכתב הרמב"ם בגנות הלומד תורה ומתפרנס מהצדקה, זה רק במקום שאין היתר זה, כמו הלומד תורה לעצמו ונוטל מן הצדקה, אבל אם יש לו תפקיד מסוים שעבורו מקבל שכר קבוע מהציבור אין זה בכלל האיסור (ואין זה בגדר נהנה מדברי תורה, כי משלמים עבור התפקיד שהוא ממלא, שבגללו נאלץ

תורה פ"ב ב-ג "ולא יבטלו התינוקות כלל") ואין לו מלאכה שהוא בטל ממנה!

ובאמת צריך להבין, מדוע הותרו דברים אלו? והנה רוב התפקידים המוזכרים כאן קשורים לעבודת המקדש, ואפשר לומר שלכן אין בזה איסור, כפי שהתבאר שבעמוד העבודה אין איסור ליטול שכר (כמו שליח ציבור וכדומה). ולגבי דיינים אפשר לומר שמדובר דוקא בדיין בעל תפקיד ציבורי, ממונה לתיקון החברה, שהרי מודגש שאלו "דייני גזלות" דוקא. כלומר, האיסור לדון בשכר הוא על עצם הדיון וההכרעה לבעלי הדינים וכדו' אבל על התחייבות הדיין להיות בתפקיד מסוים מותר ליטול שכר. אבל חילוקים אלו אינם ברורים דיים, וכן במלמדי תינוקות עדיין צריך ביאור. וכבר הובא הסבר נוסף, שכל אלו נוטלים שכרם מהציבור בכללו ולא מבעלי הדינים עצמם, וכן מלמדי תינוקות מקבלים שכר מכל הציבור. אולם רוב המפרשים לא כתבו כך.

אכן טעם הדבר מפורש בראשונים, "שאני התם דכל עסקיהם היו בזה ולא היו יכולין לעסוק בשום מלאכה. ואי אפשר למות ברעב והיו צריכין ליטול כדי פרנסתם" כלשון הרא"ש^י. כלומר, זהו מעין 'שכר בטלה כללי' במי שהציבור צריכים שיהיה פנוי למשימות הללו. ומכאן למדו הפוסקים לכל משרה של דיינים ורבנים, שאם אינם יכולים לעסוק במלאכה כיון שעוסקים תמיד בדין והוראה, מותרים לקחת שכר, כדברי התומים "רבני יושבי על מדין בזמן הזה שבשביל שעסקם לדון דין איש לרעהו אינם עוסקים במו"מ

ח אורים ותומים סי' ט, אורים סק"ט. וראה בפתחי תשובה שם סק"י ב-ג שלדעת הב"ח מותר ליטול שכר כשהדיין עושה פשרה, ולפי זה כתב השבות יעקב שכין שהיו אינו יודעים לדון דין תורה הכל נחשב כפשרה שמותר ליטול עליה שכר!

ט טור יו"ד רמז. וכן הוא בשו"ע וראה ביאור הגר"א.

י הלכות תלמוד תורה א, ב.

ו אך צריך עיון אם זה מתאים לדברי אדה"ז בהלכות שחיטה על שופטים ושותרים.

ז בבכורות וכן הוא בתוספות שם. וכיו"ב בראשונים על הסוגיה בכתובות קה, א, בתוס' ושטמ"ק. ובריטב"א קידושין נח, ב. וטעם נוסף להחיר ראה בתו"ט בבכורות פ"ד מ"ו, ובפירושו דברי חמודות על הרא"ש בבכורות.

לא ספקו [למזונות] אף על פי שלא רצו [ליטול] מוסיפין עליהן".

ועוד טעם להתיר בכל אלו, מפני שדורשים מהם לעסוק במקצוע מסוים בתורה. כלומר, אסור ליטול שכר על לימוד התורה בכלל אבל מותר ליטול שכר על שנאלץ להתרכז בתחום מסוים דוקא. ועוד, כיון שמדובר ב'מומחיות' מיוחדת שיש בה צורך, ברור שמה שמשלמים להם אינו על תורתם עצמה, שהרי לגדולים בתורה יותר מהם לא משלמים (דהיינו שהתשלום אינו על "כתר תורה")³³.

על כל פנים, גם אם הרמב"ם מודה להיתר שכר בטלה קבוע, כשאר הפוסקים, נראה מכלל דבריו שאין זו הדרך הראויה והרצויה לכתחילה אלא הדרך הישרה היא שאדם יתפרנס ממלאכתו ולא מכתר תורה.

שבטים עוסקים בתורה

בפעם הבאה נביא את דברי הפוסקים שהובילו את 'המהפכה' להתיר ללמוד תורה בשכר. אכן, יש לומר שנושא זה תלוי גם בשרשי הנשמות, יש מי ש'מתאים' לו לנהוג כרמב"ם ואחר שמתאים לו כשיטת החולקים. בפרשת השבוע קוראים על הולדת שבטי ישראל שלכל אחד גוון מיוחד (י"ב "גבולי אלכסון"), ויש לומר ששיטת הרמב"ם מתאימה במיוחד ליהודה שמדתו העצמית היא הודאה ש'לא מגיע לי כלום' (כמבואר במעין גנים בגליון זה), וממילא גם עבור לימוד התורה לא מגיע לו שכר. זו מדתו של דוד מלך ישראל משבט יהודה, שאומר "כי

המשך בעמ' 33

להתבטל מכל מלאכה, ולא על עצם עיסוקו (בתורה).

אך מדברי הרמב"ם בפי"ה מ, שמחלק בחריפות בין שכר בטלה דמוכח לשכר אחר שאסור, נראה שהוא שולל ככלל לתת שכר קבוע למלמדי תורה! לכן נראה שלדעת הרמב"ם ההיתר של שכר בטלה בדיונים הוא רק באופן המבואר, שיש לו מלאכה והוא בטל ממנה, והרשימה של הנוטלים שכרם מתרומת הלשכה אין בה אלא אלו שמנו חכמים ואין ללמוד ממנה למקום אחר! דהיינו, זו תקנה מיוחדת מפני צורך הציבור שיהיו אנשים הפנויים לתפקידים אלו (שבהם לא ניתן לסמוך על מי שיעשה בזמנו הפנוי), וכן במלמדי תינוקות יש תקנה מיוחדת. לפי זה יש לומר שהשכר שמקבלים כל אלו מתרומת הלשכה אינו בגדר "שכר בטלה" כלל אלא שכר מלאכה ממש (כלשון "נוטלים שכרם"). ואע"פ שמדובר בדבר שאסור מן הדין, "מה אני בחנם", יש לומר שחכמים התיירו במקרים אלו בכוחם "לעקור דבר מן התורה" במקום הצורך. או כמו במקרים של זקן וחולה וכדו' שאין ברירה אלא ליטול שכר. אבל בשאר מלמדי תורה אין היתר ליטול שכר בטלה אלא כאשר הם מתבטלים ממלאכה ידועה.

ועוד יש לבאר שעיקר האיסור הוא כאשר האדם מצדו נוטל שכר, אבל אלו שחכמים תקנו לתת להם שכר, הרי לאחר ששכר זה נקבע עבורם אין איסור שיקבלו (בדומה לדעת אור החיים שהובאה שעיקר הפגם הוא כשהאדם נוטל ולא כשאחרים נותנים לו מרצונם). וכן בגמרא כתובות מדובר באמת באנשים שאינם רוצים ליטול, עד שצריך להכריחם על כך! כמו שכתוב שם: "לא רצו מוסיפין להם. אטו ברשיעי עסקין [רש"]: שנוטלין שכר לדון יותר מכדי חייהן? אלא

יא. ואפשר לומר בדרך אחרת: לדעת הרמב"ם היתר שכר בטלה נאמר רק בדיונים ולא במלמדי תורה, כי מה שעל הדיין להזקק לבעלי הוא מדין השבת אבדה, ובזה נאמרה הלכה שאבדת עצמו קודמת לאבדת חבירו, ואכמ"ל.

הסיפור החסידי

אדמו"ר האמצעי | מלחמת הקוזקים בקטרונג

רבי דוב בער שניאורי – אדמו"ר האמצעי, הוא הרבי השני בשושלת חב"ד, בנו וממשיכו של אדמו"ר הזקן בעל התניא. נולד בעקבות ברכתו של המגיד ממעזריטש ונקרא על שמו. נודע באריכות ובעמקות דרושי החסידות שלו. חתנו, אדמו"ר הצמח צדק התבטא עליו ש"אם היו חותכים לחותני אצבע, לא היה פורץ דם, כי אם חסידות". כאביו – אדמו"ר הזקן – אף הוא נאסר בעקבות הלשנת המתנגדים. חג הגאולה שלו מן המאסר חל ב-'1 בכסלו. יום קודם כן, ט' בכסלו, הוא יום הולדתו ויום פטירתו של אדמו"ר האמצעי והתקיים בו בגלוי הפסוק "את מספר ימיו אמלא". אדמו"ר האמצעי נהג נשיאות במשך 15 שנה, ונפטר תוך כדי אמירת מאמר חסידות במילים "כי עמך מקור חיים מחיי החיים". מנוחתו כבוד בעיר ניעז'ין שבאוקראינה.

הרבי אומר עושים בדיוק מה שהרבי אומר. המשיכו, ואחרי זמן מה באו והודיעו לרבי שבסך הכל נשברה לו הרגל והוא לא בסכנה. הרבי אמר שגם יתרפא לגמרי, וכך היה.

אחר כך, בעת רצון, שאלו את הרבי מה זה היה: למה הוא קרא לקאפעליע ולקוזאקים באותו יום, ללא סבה גלויה, והעיקר, למה כאשר הבן נפל הוא לא הגיב כלל? הסביר הרבי שבאותו בקר הוא ראה, או הרגיש, שיש קטרוג גדול על בנו, ומקובל אצלו שהדבר העיקרי שממתיק דינים הוא שמחה.

מרכז הסיפור, כמובן, הוא כוחה של השמחה להמתיק את הדין ולבטל גזירות קשות. היא הדרך הטובה ביותר לקדם את פני הרעה, וגם לבטל אותה למפרע: כאשר הודיעו לאדמו"ר על כך שבנו נפל מן הסוס, הבין מיד שזו הגזרה שחזה בה באותו בוקר. במקום ליפול ברוחו מכך שהוא עצמו גרם לנפילת בנו (בקוראו לגדוד הקוזקים), הורה להמשיך בשמחה ביתר שאת, ואכן פעל את הישועה השלמה.

גם **משית**, הגואל האחרון, ינצח במערכה בזכות **שישמח** בעצמו ו**ישמח** אחרים. ניתן לשער שהאדמו"ר האמצעי עצמו היה נתון דווקא במתח רב, אך מתוך השמחה שגרם

אחד מגינוני המלכות של האדמו"ר האמצעי היתה הקאפעליע, מקהלה, שניגנה לפניו בזמנים מיוחדים. ואם לא די בכך, יחד עם הקאפעליע היו לו קוזאקים, חסידים שרכבו על סוסים כפרשים. אלה שידעו לנגן ניגנו, ואלה שכנראה לא היו הכי טובים בנגינה, אבל היו גבורי חיל – רכבו על סוסים. בעת רצון הרבי הסתכל מחלון הבית וסימן להביא את הקאפעליע והקוזאקים, ואז ביחד, הקאפעליע החלה לנגן והקוזאקים לרקוד על הסוסים.

בנו החביב של אדמו"ר האמצעי, רבי נחום, לא היה בקאפעליע – הוא היה בין הקוזאקים. הוא היה בחור כארז ורכב על הסוס. פעם אחת באמצע השבוע, בלי שום סיבה נודעת למה הרבי מבקש את הקאפעליע לנגן ואת הקוזאקים לרכוב על הסוסים, הוא עשה סימן – כולם הזדרזו, הגיעו הקאפעליע והקוזאקים, הקאפעליע נגנה והקוזאקים רקדו ועשו שמח על הסוסים. באמצע השירה והריקוד צועקים לרבי שהבן שלו, רבי נחום, נפל מהסוס ומצבו מסוכן ר"ל. הרבי לא הפגין שום תגובה, ואמר להמשיך את הנגינה ואת הרכיבה – כאילו לא קרה שום דבר. כמובן שלא הבינו, אבל אם

האדמו"ר האמצעי. נוסף על כך, **ד"ן** היינו דעת נצח, רמז לכך שניצחון הקדושה הוא בכח הדעת. הדעת היא הספירה המקשרת בין היהודים (כפסוק) "והאדם ידע את חוה אשתו", בין היהודי לבוראו ובין לבין עצמו. הסיטרא אחרא, שכולה אינטרסנטיות ופירוד, חסרה את החיבור הזה. על כך נאמר בזוהר "אל אחר איסתריס, ולא עביד פירין": דור ההמשך נולד בזכות הקשר בין הוריו. דבר זה מוביל אותנו לממד נוסף של ספירת הנצח: הנצחיות וההמשכיות. מכח חיבור הדעת מגיע הניצחון האופייני לשבט דן – מחושים בן דן שערף את ראשו של עשיו, ועד לשמשון המכה בפלישתים. גם בימינו, היודע את מהות הקשר בינו לבין עמו ואלוקיו, יוכל לדעת מיהו האויב ולנצח אותו – בשמחה!

לחסידי בשירה ובמחולות, נעשה הוא עצמו שמח ויכל לפעול את הדרוש. כך גם ציווה הרבי מליובאוויטש לחסידים בתקופת מחלתו, כאשר המילים האחרונות שנשמעו מפיו היו "ברוב שירה וזמרה".

מעניינת העובדה שבחצר האדמו"ר האמצעי, הביטוי לשמחה הגדולה ביותר הוא דווקא גדוד קוזקים – מחזה של דין לכל הדעות. אכן, יחד עם גדוד הפרשים הופיעה המקהלה, שהפכה את מפגן הכח למופע של שמחת ניצחון. כך מוסבר במאמר "באתי לגני" של הרבי הרי"צ, כי שמחת הניצחון היא הגדולה שבשמחות.

הביטוי האהוב בחב"ד לשמחה זו הוא **"דידן נצח"**, [הצד] שלנו מנצח. ראשי התיבות של הביטוי הם **דן**, כמספר שנות חיי

המשך מעמ' 31

מקום זו הדגשה שונה לגמרי מאשר בהלכות תלמוד תורה). גם שבט יששכר עוסק בתורה, "ומבני יששכר ידעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל"^ט, ומתפרנס משבט זבולון (יששכר היינו **יש שכר**, ופעמיים **ש** היינו שכר בעולם הזה ובעולם הבא). זו דרך שלישית, של שותפות מיוחדת בין לומדי התורה ובין הסוחרים.

שלושת השבטים העוסקים בתורה, לוי, יהודה ויששכר, הם השלישי הרביעי והחמישי מבני לאה, והרמז: 345 = **משה**, "תורה צוה לנו משה".

ממך הכל"^כ, ולכן זכה דוד ל"והוי' עמו', הלכה כמותו בכל מקום"^כ.

לעומת זאת, שבט לוי, העוסק בתורה ומלמדה "יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל"^כ, מקבל פרנסה 'על חשבון' הצבור, מתנות כהונה ולויה (וגם ערים בנחלת השבטים). גם הרמב"ם הביא (בסוף הלכות שמיטה ויובל) את שבט לוי כדוגמה ומופת למי "שנדבה רוחו אותו" לעסוק בתורה ועבודת ה', שה' הוא חלקו "ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו" (ואמנם בדעת הרמב"ם נראה שהכוונה לפרנסה בדרך היתר, ומכל

יב דברי הימים-א כט, יד.

יג סנהדרין צג, ב.

יד דברים לג, י.

טו דברי הימים-א יב, לג.

מענות ותשובות

כיצד להודות לה' על ישועה?

תקופה ארוכה היינו בקושי מסויים, וכעת ב"ה זכינו לישועת ה' בעניין זה. אנחנו מלאים בשמחה ותחושת הרחבה והיינו רוצים לתרגם את הרגשות הטובים האלה למעשה שיבטא את ההודיה שלנו על יציאה מן המיצר למרחב. איך ניתן לעשות זאת?

מענה:

העיקר - להודות לה' כי טוב "מקרב איש ולב עמוק". ללמוד את שיעורי 'אמונה ובטחון' (ניתן לבקש את כל סדרת השיעורים עד כה בכתובת הדוא"ל שבגב החוברת) וכן ללמד אותם לאחרים. להתחזק ולהדר עוד ועוד במצות אהבת ישראל, להאיר פנים לכל יהודי ולקרב אותו לאבינו שבשמים. תבשרו תמיד בשורות טובות.

חינוך ליציאה מהארץ?

קראתי רשימה של אחד מהמשתתפים בנסיעה של הרב לרוסטוב שברוסיה, ומבין כל התיאורים היפים על ההתעלות הרוחנית הנפלאה, על ההתוועדויות המרוממות, הטבילה במקוה של הרבי הרש"ב, ההשתטחות על ציונו ועוד, צרם לי מאוד עצם העניין של היציאה מארץ ישראל בכל אמתלה שלא תהיה, וזה דווקא במהלך הפרשיות בהן אנו קוראים על יצחק אבינו שהקפיד שלא לצאת מהארץ ואף אברהם השביע על כך את אלימלך. האם זו הדרך לחנך את הדור הצעיר, לכסוף לצאת את גבולות ארץ הקודש? הכיצד עניין ארץ ישראל שתופס מקום מרכזי בעיני ה' ובתורתו נדחק הצידה?

תחבורה ציבורית בשבת

מאד כואב לי לראות את התחבורה הציבורית החדשה בשבת. מה דעתו של הרב?

מענה:

בפרשת השבוע הקודמת כתוב על שני התאומים שהתרוצצו בבטנה של רבקה אמנו - "ולאום מלאום יאמץ וגו'". כך בתוך כל יהודי, וכן בתוך העם כולו, יש שני כוחות פנימיים שמתעמתים זה עם זה, כוחו של יעקב, היצר הטוב, וכוחו של עשו, היצר הרע. ידו של יעקב אווזת בעקב עשו על מנת לקרב אותו לאמת של יעקב. סימן הגאולה הוא שעשו יתברר. הרבי אמר שבדור שלנו עשו כבר מוכן - עשו החיצוני (אומות העולם) וכן, ועיקר, עשו הפנימי שבתוך עם ישראל ובתוך כל אחד ואחד מאתנו. היות ואנו לקראת הבירור הסופי "ולאום מלאום יאמץ", לכן אנחנו רואים שכאן בארץ הצד המתנגד לתמימותו של יעקב, "איש תם יושב אהלים" - אהלי תורה, מתגבר. אמנם יש לדעת שבפנימיות עשו בעצמו מתכוון ורוצה שיעקב יתאמץ יותר, ש"הקול קול יעקב" יירש את "הידים ידי עשו" (כמו שמסופר בפרשה). ועל כן עיקר התפקיד שלנו הוא להתגבר באהבת ישראל לכל אשר בשם ישראל יכונה ובקירוב הלבבות לה' ולתורה בדרכי נועם ובאופן המתקבל (כמו שהדגיש הרבי), וכן לחזק את הידים שלנו, כח העשיה בפועל שלנו [כיוון שגם לנו יש ידים] **(יעקב נקרא על שם "וידו אווזת בעקב" כנ"ל)** ולא רק קול]. שנזכה להצליח במשימה הנ"ל - ובא לציון גואל!

מענה:

חי בחו"ל, כפי שנהגו חסידי א"י, והתלהבו ביותר בהיותם בחצרות קדש רבם שבחו"ל, ראה במיוחד סיפורים אודות חסידי סלונים). העיקר (לדעתנו, ההצדקה העיקרית שנראית לנו לאור מצבנו כיום): היציאה מהארץ מוצדקת לצורך שליחות דהיינו השפעה של חיזוק התורה והמצוה אצל יהודים הנמצאים לעת עתה בחו"ל [שכן הדבר בגדר מצוה שלא ניתנה לקיים ע"י אחרים]. דבר פשוט שגם כאשר יש סבה מוצדקת לצאת מא"י יהודי פנימי מרגיש צער עמוק בצאתו מן הארץ ושמחה רבה בשובו ארצה!

אכן מי שהוא משרש יצחק אבינו – עולה תמימה – אל לו לצאת מהארץ. אך רובנו שייכים לשרש אברהם או לשרש יעקב, ועל כן יש סיבות שמצדיקות יציאה מהארץ כמבואר בפוסקים כגון לשאת אשה, לצורך פרנסה כאשר אי אפשר לו למצוא בארץ וכו', וכמו שפוסק הרמב"ם. הפוסקים אף דנו בזה גם לגבי ביקור הורים הדירים בחו"ל (כביד הורים) או אפילו ביקור ידידים וכו'. בנוגע להשתטחות על קברי צדיקים (בפרט צדיק שהוא רבו) כבר האריך בכך השדי חמד שהדבר מותר (וכל שכן לנסוע לרבי

יציאה כדי לחזור

"ויצא יעקב מבאר שבע" – במדרש מוסבר שיעקב יצא מפני "בארה של שבועה", כדי שלא יצטרך להשבע לאבימלך כמו שנשבע זקנו אברהם וכך יעקב את ירושת הארץ בידי צאצאיו. כלומר, יעקב היה צריך להכריע אם לעזוב את ארץ הקודש או 'לחתום הסכם' של ויתור מסוים ולהישאר בארץ. ההכרעה היא שעדיף להפסיק את הקשר הגלוי לארץ כדי לא לפגום בקשר הפנימי-העצמי. ממילא, היציאה של יעקב היא מתוך התקשרות לענייניה של הארץ, יציאה על מנת לחזור ולרשת את הארץ בשלמות.

מתוך מעין גנים

לידה שניה

בפרשת תולדות יעקב יצא מהרחם, "ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו", ובפרשה הזו הוא יוצא מהארץ, "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה". היציאה מבית אביו ומבית המדרש היא 'לידה שניה' ליעקב, מהחממה לעולם המעשה. הלידה השניה צריכה להיות 'חויה מתקנת' לטראומה של הלידה הראשונה (בה נאבק עם עשו מי יצא ראשון). רש"י מפרש שיעקב כבר הגיע לחרן ואז חזר להתפלל במקום שהתפללו בו אבותיו: היציאה הראשונה היתה בבהלה, כמו עשו, והיציאה השניה היתה מתוקנת בדרכו האמתית של יעקב.

מתוך מעין גנים

רמז בפרשה

מתמטיקה בפרשת השבוע

עבודת הבירורים בחלום יעקב

בפרשתנו מברר יעקב לעצמו מתוך צאנו של לבן את הצאן שיהוו עבורו שחר על עבודתו. בקבלה ובחסידות מתפרש הענין כשורש לעבודת הבירורים, עבודת תקון העולמות הבוררת מתוך הלבון העליון (ה"לבן" דקדושה) את עולם התקון ואת הנשמות (הצאן) העובדים בעבודה זו. בשל כך, החלום שחלם יעקב ובו סוד בירור צאנו של לבן מהווה יסוד ושורש לכל קבלת האריז"ל ולתקון הנפש. חלומו של יעקב כולל ג פסוקים מסתוריים ביותר וכל דבריו הם משל ומליצה:

וַיְהִי בַּעֲת יָחַם הַצֹּאן וְאִשָּׁא עֵינֵי וְאָרָא בַּחלוֹם וַהֲנִה הָעֶתְדִים הָעֲלִים עַל הַצֹּאן עֶקְדִים נִקְדִים וּבְרָדִים. וַיֹּאמֶר אֵלַי מֵלֶאכָה הֵא-לֵהִים בַּחלוֹם יַעֲקֹב וְאָמַר הֲנִי. וַיֹּאמֶר שֶׁאֵל נָא עֵינֶיךָ וִירָאָה כֹּל הָעֶתְדִים הָעֲלִים עַל הַצֹּאן עֶקְדִים נִקְדִים וּבְרָדִים כִּי רָאִיתִי אֶת כָּל-אֲשֶׁר לָבֶן עָשָׂה לָךְ (בראשית לא, י-יב).

נתבונן ברמזים שבפסוקים אלו.

השראה ממשה

עיקר החלום הם שלשת סוגי הצאן עֶקְדִים נִקְדִים וּבְרָדִים המהווים משל לשני עולמות של תהו עקודים ונקודים (שלא היתה בו שבירה דומה לזו שאירעה בעולם הנקודים, עקודים מכונה תהו יציב כי אורותיו אינם מתישבים כל אחד בכלי הראוי לו אלא כולם עקודים בכלי אחד; וגם בכלי זה אין הם מתישבים אלא נכנסים ויוצאים תמיד בסוד "מטי ולא מטי") ולעולם התקון שאחריהם. והנה, עֶקְדִים נִקְדִים וּבְרָדִים עולים מִשָּׁה

עריכה: הרב משה גנוט

מִשָּׁה. דהיינו שסוד תקון העולמות התגלה ליעקב ממשה רבינו הנחשב לנשמתו של יעקב, כלשון הזוהר, "משה מלגאו [מבפנים] ויעקב מלבר [מבחוץ]" כלומר שיעקב שכנגד התפארת מקבל כאן הדרכה ממשה שכנגד הדעת, נשמת התפארת. ועוד, מבואר בקבלה ששרש נשמת משה בשמיטת-עולם התהו כידוע גם מהרמז "מֵן הַמֵּיִם] מְשִׁיתָהוּ" (שמות ב, י) אותיות **שְׁמִי תַהוּ**. שלשת סוגי הצאן כתובים פעמיים וממילא ערכם עולה 1380 או 4 פעמים מִשָּׁה כמו ערך מִשָּׁה פנים ואחור. ראשי התבות של עֶקְדִים נִקְדִים וּבְרָדִים הם **עֶנו**, עוד רמז למשה רבינו, "וְהָאִישׁ מִשָּׁה עֶנוּ מֵאֵד" (במדבר יב, ג).

לפני שחלם יעקב את חלומו, כתוב שבצאנו היו עֶקְדִים נִקְדִים וּטְלָאִים. לפני פסוקי החלום שציטטנו מספר יעקב לנשיו:

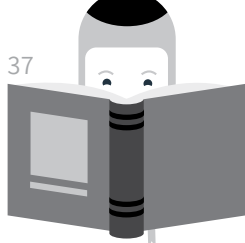
י	ק	ד	ע
ד	נ	ק	ט
ב	ס	ו	י
ט	ד	י	ס

"אם כה יאמר נִקְדִים יְהִיה שְׁכָרְךָ וְיִלְדוּ כָל הַצֹּאן נִקְדִים וְאִם כה יאמר עֶקְדִים יְהִיה שְׁכָרְךָ וְיִלְדוּ כָל הַצֹּאן עֶקְדִים" (בראשית לא, ח). נמצא שהסדר לפני החלום הוא עֶקְדִים נִקְדִים וּטְלָאִים נִקְדִים פעמים עֶקְדִים נִקְדִים וּבְרָדִים שבחלום! יוצא שכל אזכרות סוגי הצאן עולים 8 פעמים מִשָּׁה. ממילא, וּבְרָדִים וּבְרָדִים שווה עֶקְדִים נִקְדִים וּטְלָאִים! ועוד, רק בְּרָדִים שווה אַהֲרֹן (16²).

צורת העולמות

נסדר את עֶקְדִים נִקְדִים וּבְרָדִים בצורת הרבוע של 4:

הפנות עולות עֶקְדִים וּטְלָאִים. שתי השורות העליונות עולות חֲשֵׁמֶל שהוא המשולש <

בְּדִיּוֹק כָּפִי שֶׁה' בָּרָא אוֹתוֹ!"

בְּשִׁבּוּעוֹת הָאַחֲרוֹנִים הִתְהַלַּכְנוּ עִם דְּמוּיוֹתֵיהֶם שֶׁל אֲבֵרָהֶם וַיִּצְחָק, מֵהֶם לְמַדְנוּ עַל עֲבוֹדַת ה' מִתּוֹךְ אֲהֲבָה וּמִתּוֹךְ יִרְאָה. הַחֵל מִהֶפְרָשָׁה שְׁלָנוּ וְעַד סוֹף חֲמֵשׁ בְּרָאשִׁית נִמְשָׁךְ לַעֲדָה עִם מִי שֶׁחָזַ"ל מְכַנֵּס אוֹתוֹ "בַּחֲרֵי הָאֲבוֹת" – יַעֲקֹב אֲבִינוּ. יַעֲקֹב אֲבִינוּ הוּא הַשְּׁלוֹב הַמְצִלָּח בֵּין עֲבוֹדַת הָאֲהֲבָה שֶׁל הַסְּבָא, אֲבֵרָהֶם אֲבִינוּ, לַעֲבוֹדַת הִירְאָה שֶׁל אֲבִיו, יִצְחָק. הַשְּׁלוֹב הַמִּיָּחָד בֵּינֵיהֶם אִינוּ רַק פְּשָׁרָה, אֲלָא שְׁלוֹב שֶׁמְגַלֶּה לָנוּ עֲבוֹדָה מְסוּגָה חֲדָשׁ. יַעֲקֹב אֲבִינוּ מְגַלֶּה אֶת מַדַּת הַרְחֻמִּים שֶׁל ה'.

בַּחֲסִידוֹת מְסַפֵּר כִּי, מַדַּת הַרְחֻמִּים קְשׁוּרָה עִם סִפְרֵי הַתַּפְאֵרֶת, זֶה הַבָּאָה בְּתוֹר לְאַחֵר הַסְּפִירוֹת חֶסֶד וּגְבוּרָה. בּוֹאוּ וְנִגְדֵר: אִישׁ חֶסֶד הוּא מִי שֶׁעֹסֵק בְּעִזְרָה וּבִנְתִּינָה לַזּוּלָּת, וְהוּא עוֹשֶׂה זֹאת מִתּוֹךְ רִגְשׁ שֶׁל אֲהֲבָה. אֲנִי אוֹהֵב אֶת הַחֲבֵר, אֲזוֹ

מְסַפֵּר שֶׁפַּעַם אַחַת יָשְׁבוּ יַחַד שְׁלֹשָׁה צַדִּיקִים, מִתְלַמְּדֵי הַמַּגִּיד מִמַּעֲזְרִיטְשׁ, וְדָנוּ בֵּינֵיהֶם. "הָעוֹלָם הִזָּה קָשָׁה מְדִי", טָעַן רַבִּי לִוי יִצְחָק מִבְּרֵדִיטְשׁוֹב, 'סִגְנוֹרֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל', "אֵלּוּ הֵיוּ שׁוֹאֲלִים אוֹתִי הֵייתִי מֵיַעֲצֵ לְבָרָא אֶת הָעוֹלָם עִם יוֹתֵר חֶסֶד. כְּשֶׁאֲדָם מְרַגֵּשׁ שְׁאוּהָבִים אוֹתוֹ הוּא מַחֲזִיר אֲהֲבָה, וְכֵן יוֹתֵר אֲנָשִׁים הֵיוּ מִתְקַרְבִּים לָהּ וּפְחוֹת חוֹטָאִים לוֹ".

"לִי דִּקְוָא נִרְאָה הַפּוֹנֵה", טָעַן רַבִּי יִשְׂרָאֵל, הַמַּגִּיד מִקּוֹז'נִיץ, "בְּגִלְל סִבְלָנוֹתוֹ וְאֶרֶךְ אֶפְיוֹ שֶׁל ה' מְרַשֵּׁם הָאֲנָשִׁים לַעֲצָמָם לַעֲשׂוֹת כָּכָל הָעוֹלָה עַל רוּחָם. נִרְאָה לָהֶם כְּאִלּוּ אֵין דִּין וְאֵין דִּין. לְדַעֲתִי תוֹסֶפֶת שֶׁל מַעַט דִּין הֵייתָ מְנַעֶרֶת אוֹתָם וְגוֹרָמֶת לָהֶם לְתַקֵּן אֶת דִּרְכֵיהֶם".

כָּל אוֹתָהּ הָעֵת יָשָׁב אֲדָמוֹ"ר הַזֶּקֶן וְהַקָּשִׁיב לְטַעֲנוֹת שְׁנֵי הַצַּדִּיקִים, כְּשֶׁהוּא שָׁקוּעַ בְּהִרְהוּרִים. וְאֵז הוּא פָּנָה אֲלֵיהֶם וּבִפְיוֹ הִקְבִּיעָה: "לֹא כֵן וְלֹא כֵן. הֵייתִי בּוֹרָא אֶת הָעוֹלָם בְּדִיּוֹק כָּפִי שֶׁהוּא!

מוגש בשיתוף מוסדות תורת חיים בראשות הרב יצחק גינזבורג, כתב הרב שילה אופן, משפיע חסידי בת"ת תורת חיים בירושלים

במסגרת סביבו עולות 494 או 13 פעמים 38, וגם בחלוקה זו יש לנו כפולות של 7 ו-13.
עקדים נקדים וברדים במספר קדמי = 3159 = 13 פע' 243, 3 בחזקת 5 (אברם) = 9 פע' 351, משולש 26.

של ז. ואילו שתי השורות התחתונות עולות 312 או 12 פעמים (12 הצירופים של) הוי'. יוצא ששתי השורות העליונות כפולה של 7 ושתי התחתונות כפולה של 13. האותיות ברבוע הפנימי עולות 196 או 14². האותיות

הפאר הנשקף מהיפי המשלב מלמד אותי על מידת התפארת. כמו הארמון המפאר, משלבת התפארת מגוונים שונים, אבל כאן כבר לא מדבר בשלוב של צבעים, אלו בשלוב של מידות. נכון, התפארת משלבת בין החשק שלי לתת (חסד) לבין הרצון שלי לתת למי שבאמת מגיע לו (גבורה).

להאמין ולפאר

לפני שנתיים עברתי משבר. בשבילי לפחות. אל תצחקו, גם לילדים יש דברים כאלו... הייתי בטוח שאין לי שום סכוי לדעת חשבון. לעצמי אני אוהב לחשב חשובים בראש, אבל כשהייתי פותח את הספר ומנסה להבין את התרגילים היו חושכות עיני. הוא היה נראה לי כמו ערמת מספרים מאימת. עם הזמן ירדו הציורים שלי בהדרגה, ועמם הנסיונות להשקעה מצדי. החשק שלי להצליח הלך ונעלם. "אני לא יודע חשבון. נקדה!". לא עזרו הפרסים שהבטיחו לי ההורים, כמו שלא הועילו האזהרות מפני הציין הנמוך בתעודה.

מי שבא לעזרתי היה דוקא המדריך שלי. הוא הבחין בתסכול שהצטבר אצלי, למרות שלא דברתי איתו על כך. יום אחד הוא פונה אלי בבקשה מפתיעה: "סוף השנה מתקרב ואני צריך מישהו עם ראש על הכתפים, במיוחד בשביל תרגילים. בקצור, כמוך". "אני?", התפלאתי, "מה

למה שלא אתן לו מהממתק שלי? לעמתי איש של גבורה יקפיד תמיד לתת אף ורק למי שמגיע, והוא יעשה זאת מתוך יראה. יותר מזה: לפעמים אני חושש שאם אחלק מהממתק שהבאתי, מבלי לשים לב למי, יהיו ילדים שעלולים לנצל את טוב לבי ויזכרו ממני פעמים, במקומם של אחרים. לכן עלי לדקדק בנתינה.

מהי התפארת?

השלוב המפאר

מה ההבדל בין בגד יפה לבגד מפאר? גם יפי וגם פאר הם מראה המושך את העין שלי. לפעמים הצבע הוא המושך, לפעמים הצורה או הסגנון שלו. כאשר פרט מסים הוא הגורם לי משיכה אני מכנה אותו יפה, אבל מפאר זה כבר משהו אחר. מתי אומרים על בגד שהוא מפאר? כשיש בו יפי של יותר מדבר אחד. נקח לדוגמה ארמון מלכותי: על רצפתו פרושים שטיחים סגוניים, קירותיו מארים בתמונות נוף מרהיבות, המשתלבות בנוף הנשקף מחלונות הענק לצד הוילנות הצבעוניים. נבדלונות הענק המשתלשלות מן התקרה מאירות את האולם בשלל צבעים. לרהוט סגנון עתיק בעצוב חדשני-מודרני יחודי. מה מכל הפרטים שמנינו הופך את האולם למפאר? התשובה היא: כלם יחד. התשובה המדויקת יותר: השלוב שלהם יחד.

הוא האמין בי, ואני חזרתי להאמין
בכחות שה' נתן בי.

פעת נויכל לחזר אל השלוב של ספירת
התפארת. החסד מבטא את הרצון הטוב
שלי לעזר לחבר ללא כל תמורה, סתם
כי אני אוהב אותו; הגבורה מגלה את
הרצון שלי לדיק בהטבה שלי, לתת לו
רק כשפגיע; אבל התפארת מחברת את
שניהם יחד – אני נותן לו כח להתרומם
בכחות עצמו, ואז כבר באמת יהיה מגיע
לו. הוא יצליח להיות מי שהוא באמת!

שנזכה שה' יתפאר בנו!

שבת שלום ומברק!

נצי

הקשר אלי? אכל הוא התעקש, והפקיד
בידי את המשימה [משהו שקשור בסכום
פעילות השנה]. "אני סומך עליך במאה
אחוז", הוסיף תוך טפיחה על השכם.

האמת היא שהמשימה עצמה לא
היתה כל כך מסבכת, אבל אני מנחש
שאם הייתי פוגש אותה בתוך תרגיל
בספר החשבון לא הייתי משקיע בה
יותר משתי דקות של נסיון ומתאש מיד.
אבל כאן זה היה אחרת. הרגשתי שיש לי
המון חשק לבצע אותה בשלמות. למה?
כי המדריך נתן בי אמון. הוא פאר ושבח
אותי. לא בגלל שאני גאון גדול בחשבון,
אלא כי הוא חשב שאני מסוגל להרבה
יותר, לפחות ממה שאני חושב על עצמי.

שאלת השבוע:

מה ההבדל בין יפי לפאר? מה אני לומד מכך על ספירת התפארת?

בין הפותרים נכונה יגרל משחק קפקסה.

תשובות יש לשלח לד"ר ל maosime@gmail.com או בטלפון 079-9211452

עד יום ב' הקרוב.

צעצועי רוזנפלד

יפו 34 ירושלים | טלפקס 02-6240854

הפרסיס בחסות:

התוועדות מרכזית

עם הרב גינזבורג

יום שלישי י"ט בכסלו (17.12)
בשעה 20:30
אולם תצוגות בניני האומה ירושלים
ליווי מוזיקלי יאפצ'יק כלייזמר
ניהול מוזיקלי אחיה אשר כהן אלורו
האירוע לגברים ♦ **בואו בשמחה!**

נפש הבהמית

— למה היא טובה? בספר התניא מסביר אדמו"ר הזקן שאצל ה'בינוני' יש איזון קבוע (בדמות מלחמה תמידית...) בין הנפש האלקית והנפש הבהמית, ומציב אותו כדמות רצויה לכתחילה (ולא כפשרה בין הצדיק, ש'נפטר' מהנפש הבהמית, והרשע, בו גוברת הנפש הבהמית). מגמת החסידות להגביר את האחדות בנפש האדם-ה'בינוני', ולשם כך להעמיק עוד ועוד בסוד החיבור בין שתי הנפשות. בשיעור מעמיק וקיומי הנדפס בחוברת זו מסביר הרב גינזבורג כי חוסר הסבלנות המאפיין את הנפש הבהמית — בהמה חסרת סבלנות... — הוא-הוא נקודת העומק בה היא משלימה את הנפש האלקית, הסבלנית והסתגלנית, מגלה בה את רצונו העצמי של ה' בבריאת העולם ודוחפת אותה להתקדם סוף סוף מהגלות לגאולה.

מעוניין להפיץ את **ואביטה** במקום מגוריך?
רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח מייל לכתובת: **itiel@pnimi.org.il**
רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון במספר **079-9211452**
או במספר **02-5434297** - המספר פתוח לניידים כשרים.
לפניות בנושא העלון: **052-4295164**
pnimi.org.il